

T.C.

AMASYA ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN VELİ
TUTUMLARININ ÖĞRENCİLERİN DERSE YÖNELİK İLGİ
DÜZEYİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Seda SABAH

AMASYA

OCAK 2025

**T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN VELİ
TUTUMLARININ ÖĞRENCİLERİN DERSE YÖNELİK İLGİ
DÜZEYİNE ETKİSİ**

Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Seda SABAH**

**AMASYA
OCAK 2025**

ARZU HANÇER ÖĞÜTLÜ tarafından hazırlanan “**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN VELİ TUTUMLARININ ÖĞRENCİLERİN DERSE YÖNELİK İLGİ DÜZEYİNE ETKİSİ**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü **Beden Eğitimi ve Spor** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Amasya Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Başkan: Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Prof. Dr. Recep KÜRKÇÜ

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Amasya Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Tez Savunma Tarihi: 30/01/2025

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Doç. Dr. Gonca ÜSTÜN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

30/01/2025

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince tecrübelerini, fikirlerini ve desteğini benden esirgemeyen, her zaman güler yüzle yaklaşan, bütün sorularıma içtenlikle yanıt veren ve yardımcı olan değerli danışmanım Doç. Dr. Seda SABAH'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan hocalarıma şükranlarımı sunarım. Bu süreçte çalışmanın yürütülmesinde destek olan öğrenciler, veliler ve okul yöneticilerine katkılarından ötürü teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın her anına şahit olan ve her konuda beni destekleyen değerli eşim Gökhan ÖĞÜTLÜ'ye canı gönülden teşekkür ederim.

Çalışmalarım esnasında destek olan abim Yakup HANÇER'e, ablalarım Esma AZAKLI ve Aslıhan ARSLANHAN'a, kardeşim Senanur HANÇER'e teşekkür ederim. Hayatım boyunca desteklerini benden esirgemeyen annem Kadriye HANÇER ve babam Bekir HANÇER'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar DİZİNİ.....	iv
KISALTMALAR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Problem Durumu.....	2
1. 1. 1. Problem cümlesi	2
1. 1. 2. Alt problemler	2
1. 2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1. 3. Araştırmanın Yöntemi.....	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	5
1. 5. Araştırmanın Sınırlıkları	5
2. GENEL BİLGİLER.....	6
2. 1. Eğitim.....	6
2. 2. Beden Eğitimi	6
2. 2.1. Beden eğitiminin tanımı ve amacı	7
2. 2. 2. Beden eğitiminin geliştirdiği nitelikler	7
2. 3. Spor.....	8
2. 4. Beden Eğitimi ve Spor	10
2. 5. Beden Eğitimi Kavramı ve Tarihsel Gelişimi	12
2. 6. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlik Mesleği.....	14
2.7. Aile.....	15
2.7.1. Ailenin işlevleri.....	16
2.7.2. Aile tipleri	16
2.7.3. Ana-baba tutumları	18
2.7.3.1. Olumlu ana-baba tutumları	18
2.7.3.2 Olumsuz ana-baba tutumları.....	19

2.7.4. Ana- baba tutumlarının çocuğun gelişim alanına etkileri	20
2.7.4.1. Kişilik gelişim alanına etkileri	20
2.7.4.2. Fiziksel gelişim alanına etkileri	21
2.7.4.3. Psikomotor gelişim alanına etkileri	21
2.7.5. Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları	22
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	25
3. 1. Araştırma Modeli	25
3. 2. Evren Örneklem.....	25
3. 3. Veri Toplama Araçları	25
3. 3. 1. Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ)	25
3. 3. 2. Ana Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği	25
3. 4. Verilerin Analizi	26
4. BULGULAR	28
5. TARTIŞMA	36
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	41
KAYNAKLAR	44
EKLER	53
EK-1. Anket Çalışma İzni	54
EK-2. Etik Kurul Raporu	55
ÖZGEÇMİŞ	56

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevaplara Ait İç Tutarlılık Katsayıları.....	25
Tablo 4.1. Çocuk Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	27
Tablo 4.2. Velilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları Cinsiyete	27
Tablo 4.3. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Düzeyi	28
Tablo 4.4. Velilerin Cinsiyetine Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	28
Tablo 4.5. Velilerin Yaş Dağılımına Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	29
Tablo 4.6. Velilerin Aktif Spor Yapma Durumuna Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi	29
Tablo 4.7. Velilerin Gelir Durumuna Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	30
Tablo 4.8. Velilerin Eğitim Durumuna Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	30
Tablo 4.9. Çocuğunun Kaçınıcı Sınıfta Olduğuna Göre Velilerin Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	31
Tablo 4.10. Velilerin Spor Geçmişine Göre Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi.....	32
Tablo 4.11. Çocuğunun Cinsiyetine Göre Velilerin Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi	32
Tablo 4.12. Öğrencinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Düzeyi İle Velinin Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi Arasındaki İlişki.....	33
Tablo 4.13. Öğrencinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Düzeyi İle Velinin Anan Baba Beden Eğitimi Tutum Düzeyi Arasındaki İlişkinin Denklemi.....	33

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklama

ABD

Amerika Birleşik Devletleri

BEDİÖ

Beden Eğitimi ve Spor Dersi İlgi Ölçeği

BEP

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları

NASPE

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği

PES

Physical Education and School Sports

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN VELİ TUTUMLARININ ÖĞRENCİLERİN DERSE YÖNELİK İLGI DÜZEYİNE ETKİSİ

Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ocak/2025
Danışman: Doç. Dr. Seda SABAH

Bu çalışmada, velilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, öğrencilerin derse olan ilgi düzeyine etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kapsamında yer alan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, 2024–2025 eğitim öğretim yılında ortaöğretime devam eden öğrenciler ve velileri oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise Tokat ilinin Reşadiye ilçesinde ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören 155 öğrenci ve 155 öğrenci velisi kapsamındadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak; öğrencilerin ilgi düzeyini ölçmek için “Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgi Ölçeği” ve velilerin tutum düzeyini belirlemek amacıyla “Ana-Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalar SPSS 22.0 V istatistik paket programda yapılmıştır.

Elde edilen verilerin analizi sonucunda; çalışmada cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öte yandan spora yönlendirilen, 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören ve okul dışı sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ebeveyn açısından incelendiğinde ise; cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. İlaveten spor yapan, çocuğu 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören, spor geçmişı olan velilerin, ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve destek alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışmada velilerin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi arttıkça çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi de arttığı görülmektedir. Velilerin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumları, çocukların bu derslere olan ilgisini ve katılımını doğrudan etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Bu bağlamda özellikle spor yapmayan ebeveynlere yönelik bilinçlendirme ve teşvik edici eğitim seminerleri düzenlenebilir. Okul etkinliklerine ailelerin davet edilerek çocukların beden eğitimi dersine olan ilgisini artırabilir. Televizyon, sosyal medya ve diğer iletişim araçları kullanılarak beden eğitimi ve sporun olumlu etkileri anlatılabilir. Beden eğitimi dersleri okul müfredatındaki ağırlığı artırılarak daha nitelikli bir içerik sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Ana baba tutumları, Beden eğitimi ve spor, İlgi düzeyi, Öğrenci

ABSTRACT

THE EFFECT OF PARENTAL ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS COURSE ON STUDENTS' INTEREST LEVEL TOWARDS THE COURSE

Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

Amasya University, Institute of Health Sciences
Department of Physical Education and Sports Teaching, Master's Degree, January/2025
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Seda SABAH

This study aims to examine the impact of parents' attitudes toward physical education and sports lessons on students' interest levels in the course. For this purpose, the relational survey model, which is included in the scanning models of quantitative research methods, was used. The research population consists of secondary school students and their parents during the 2024–2025 academic year. The sample group includes 155 secondary school students and their parents in the Reşadiye district of Tokat province.

As data collection tools, the "Interest in Physical Education and Sports Lesson Scale" was used to measure students' interest levels, and the "Attitude Scale for Physical Education Lesson for Parents" was employed to determine the parents' attitude levels. All statistical calculations were performed using the SPSS 22.0 statistical software package.

The analysis of the obtained data revealed no statistically significant difference in students' interest levels in physical education and sports lessons in terms of the gender variable. On the other hand, it was determined that students directed to sports, studying in the 5th and 6th grades, and participating in extracurricular sports activities had higher total scores of interest in physical education and sports lessons. From the parents' perspective, no statistically significant difference was found in terms of gender, age, income level, or education level. However, parents who engage in sports, have children studying in the 5th and 6th grades, or have a sports background scored higher on the total and support subscale scores of the attitude scale for parents' physical education. In conclusion, the study shows that as parents' attitude levels toward physical education increase, their children's interest in physical education and sports lessons also increases. Parents' attitudes toward physical education and sports lessons are a significant factor directly influencing children's interest and participation in these lessons. In this context, awareness-raising and encouraging educational seminars can be organized, especially for parents who do not engage in sports. Inviting families to school activities may increase children's interest in physical education lessons. The positive effects of physical education and sports can be conveyed using television, social media, and other communication tools. Finally, increasing the weight of physical education lessons in the school curriculum may provide a more qualified content.

Key Words: Parent attitudes, Physical education and sports, Interest level, Student

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişi olan spor, günümüzde anladığımız modern anlamda oldukça yenidir ve başlangıcı 19. yüzyıla dayandırılabilir. İlk dönemlerde, genellikle üst sınıfın eğlence amacıyla yaptığı bir etkinlik olan spor, devlet okullarında yaygınlaşması ve “sağlam kafa sağlam vücutta bulunur” düşüncesinin benimsenmesiyle geniş kitlelere ulaşmıştır. Ayrıca, güçlü bir toplum oluşturma çabaları sporun askeri alandaki önemini artırmış ve bu yayılmayı desteklemiştir. Sporun popülerleşmesinde ise üç ana unsur etkili olmuştur: İlk Olimpiyat Komitesinin kurulması ve Olimpiyat Oyunları, ikincisi sömürgecilik süreçleri ve üçüncüsü ise kitle iletişim araçlarının gelişimi (Yağmurlu, 2019) şeklinde ifade edilmiştir.

Spor, bireylerin sosyalleşme ve toplumsallaşma süreçlerinde önemli bir rol oynarken, spor eğitimi sektörü de kendi içinde farklı özellikler barındırmaktadır. Türkiye’de spor eğitimi, çeşitli kurumlar tarafından farklı isimler altında sunulmakta, ancak detaylı bir inceleme yapıldığında uygulamalarda problemler ve kurumlar arasında koordinasyon eksiklikleri olduğu fark edilmektedir. Spor eğitimi sağlayan kurum ve kuruluşların, gelecekteki gelişmelere uyum sağlayabilmesi için Avrupa Eğitim Yönergesi gibi temel referanslar ve standart meslek tanımları temel alınarak spor sektörlerinin dikkate alınması gerekmektedir (Devecioğlu vd., 2011).

Türkiye’de eğitim sektörü ele alındığında, spor eğitiminin yalnızca üniversitelerle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, spor federasyonları ve diğer spor eğitimi veren kurumlar (spor medyası, spor eğitim kursları, çevrimiçi eğitim platformları vb.) aracılığıyla da aktif olarak sürdürüldüğü görülmektedir (Devecioğlu vd., 2011). Öte yandan spor, toplumsallaşma sürecine katkıda bulunurken bireyde çeşitli duyguların gelişmesine de yardımcı olmaktadır. Doğası gereği spor; kazanma, kaybetme ve rekabet gibi duyguların oluşmasına ve pekişmesine zemin hazırlar (Kaplan ve Çetinkaya, 2014). Ailelerin çocuklarını spora teşvik etmesinde, toplumda genellikle yakın arkadaş çevresi, spor alanlarının uzaklığı, spor eğitiminin kalitesi ve alanında uzman eğitmenlerin varlığı gibi unsurlar etkili olmaktadır (Dinç vd., 2011). Beden eğitimi ve spor ise, toplumun bireyleri için üstlendiği roller ve hedefler bakımından günümüzde önemli bir yere sahiptir. Modern dünyada beden eğitimi ve spor, bireylerin çeşitli beklentilerine cevap verebilmek adına kapsamını genişletmiş ve toplumsal sorunların çözümünde etkili bir eğitim aracı haline gelmiştir (Çelik ve Pulur, 2011).

Tüm bunların yanı sıra kişide tutumlar, en olumlu yaklaşımdan en olumsuz yaklaşıma kadar farklı düzeylerde ortaya çıkabilmektedir. Her ders gibi, beden eğitimi ve spor dersi de öğrencilerde olumlu ya da olumsuz bir tutum oluşturabilir. Pozitif bir tutum, öğretmenin motivasyonunu artırarak dersin daha etkili ve başarılı bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunur (Çelik ve Pulur, 2011).

1. 1. Problem Durumu

Yürütülen bu çalışmada, beden eğitimi ve spor dersine yönelik öğrenci ve ebeveyn bakış açısını belirlemek, beden eğitimi ve spor dersine verilen değer ve tutum hakkında görüşlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Mevcut çalışmalar incelendiğinde, Türkiye’de anne baba tutum ve beden eğitimi ve spor dersine ilişkin ilgi düzeyinin belirlenmesi kapsamında çalışmalar yürütüldüğü, fakat her iki ölçeğin birlikte kullanılarak herhangi bir çalışma yapılmadığı gözlemlenmiştir. Araştırma kapsamında bu konuyla ilgili “Ana Baba Tutum Ölçeği” ve “Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ)” birlikte ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmaması, mevcut tez çalışmasının yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Dolayısıyla yürütülen bu çalışma sonuçlarının mevcut problemlere ilişkin çözüm önerileri sunacağı düşünülmüştür.

1. 1. 1. Problem cümlesi

Araştırmada “Ana baba tutumları, öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik ilgi düzeyini etkilemekte midir?” sorusu tez çalışmasının problem cümlesini oluşturmaktadır.

1. 1. 2. Alt problemler

Çalışma, nicel araştırma modelinde olup araştırmaya ait alt problemler aşağıda tanımlanmıştır.

- ✓ Velilerin; cinsiyet durumu beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- ✓ Velilerin aktif spor yapma durumu beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- ✓ Veliler eğitim durumu beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?

- ✓ Velilerin gelir durumu beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- ✓ Velilerin yaşı beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- ✓ Velilerin spor geçmişi beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkilemekte midir?
- ✓ Öğrencinin cinsiyeti beden eğitimi ve spor dersine ilgi durumunu etkilemekte midir?
- ✓ Öğrencinin spora yönlendirilme durumu beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyini etkilemekte midir?
- ✓ Öğrencinin sınıfı beden eğitimi ve spor dersine ilgi durumunu etkilemekte midir?
- ✓ Öğrencinin okul dışı sportif faaliyetlere katılma durumu beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyini etkilemekte midir?
- ✓ Anne-babanın beden eğitimi dersine yönelik tutumları, öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyini etkilemekte midir?

1. 2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, velilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının, öğrencilerin derse olan ilgi düzeyine etkisini incelemektir. Özellikle velilerin spor alışkanlıkları, demografik bilgileri ve spora teşvik etme davranışlarının, öğrencilerin derslere katılımı ve motivasyonu üzerinde ne gibi etkilerinin olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda veli ve öğrenci arasındaki dinamiklerin, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik ilgi durumu arasında bir bağlantı olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu araştırmanın önemi, günümüzde beden eğitimi ve spora yönelik tutumlar, büyük bir önem kazanmıştır. Bu alanda yapılan birçok ulusal ve uluslararası araştırma bulunmaktadır. Özellikle beden eğitimi ve sporun gençler üzerindeki olumlu etkileri, literatürde sıklıkla vurgulanmıştır. Spor, bireylere hem içsel hem de dışsal pek çok değer kazandıran önemli bir etkinliktir. Yardımlaşma, cesaret, özgüven, iletişim gibi özellikler, sporun bireylere sağladığı kazanımlardan bazılarıdır. Ayrıca spor, kişilerin kendilerini daha iyi kontrol edebilmesi, dikkatlerini odaklayabilmesi, hızlı kararlar verebilmesi ve öfke kontrolü gibi beceriler geliştirmelerini de sağlar. Bu özellikler, sporun toplumsal iletişim ve eğitimde etkili bir yöntem olmasında etkin rol oynar (Bayram, 2013).

Spor, insan organizmasının hareketlerini düzenli, planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştirme sanatıdır. Sağlıklı bir yaşam için sporun alışkanlık haline getirilmesi, hem bireysel hem de toplumsal açıdan büyük önem taşır. Spor, kişinin egosunu rahatlatmasına ve beden sağlığını korumasına yardımcı olurken, geniş kitlelerde düzenli spor yapma alışkanlığının yaygınlaştırılması, sosyal yaşamı, barışı ve toplumun genel verimliliğini artırır. Bu doğrultuda, sporun uygulanabilirliğine inanmak, başarıyı elde etmenin temeli olarak ifade edilir (Çetin, 2013).

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular, beden eğitimi ve spor dersine verilen önem ve değeri hakkında genel bir değerlendirme yapılmasına katkı sağlayacaktır.

1. 3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, Tokat Reşadiye’de bulunan ortaokul düzeyinde ki (5, 6, 7, 8) öğrenci ve öğrenci velilerinin beden eğitimi dersine olan görüşlerinin öğrencilerin ilgi düzeyleriyle arasında bir bağlantı olup olmadığını incelemek için nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. İlk olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Demografik Bilgiler” ikinci bölümünde ise Uğraş ve Temel (2020) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ)” yer almaktadır. Ölçeğin tek faktörlü ve 10 maddeden olduğu tespit edilmiştir. Ölçek maddeleri 5’li likert dereceleme ile ölçeklendirilmiştir. Maddeler “Tamamen Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Orta Düzeyde Katılıyorum (3)”, “Katılmıyorum (2)”, “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” arasında puanlandırılmıştır. Üçüncü bölümde ise Öncü ve Güven (2011) yılında geliştirilen beden eğitimi dersine yönelik “Ana-Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” yer almaktadır. Ölçek 13’ü olumlu ve 8’i olumsuz toplamda 21 madde içermektedir. 21 maddeden oluşan ölçek 4 alt faktörden Faktör-1(Algısal): 5-7-11-12-13-15-17-20; Faktör-2 (İşlevsel): 1-3-9-10-18; Faktör-3 (Destek): 2-4-6-8; Faktör-4 (Önem): 14-16-19-21 kapsamındadır. Olumlu tutum ifadelerinin seçenekleri “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde sıralanmış; 5, 4, 3, 2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerin seçenekleri ise 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde ters olarak puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 105, en düşük puan ise 21’dir.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmaya katılan öğrenci ve öğrenci velileri kendi istekleri doğrultusunda araştırma sorularına dürüst ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırmanın bilgi toplama formlarının araştırmanın amacına hizmet ettiği varsayılmıştır.

1. 5. Araştırmanın Sınırlıkları

- Araştırma, Tokat ili Reşadiye ilçesinde ki ortaokul (5, 6, 7, 8) öğrenci ve öğrenci velileri ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma 2024-2025 yılı arasında sınırlandırılmıştır.
- Araştırmada, veri toplamak için kullanılan ölçme araçları ve bu ölçme araçlarına verilen cevaplar ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

2. 1. Eğitim

Eğitim, eğitim verilen kişilerin gelecekteki davranışlarını kapsamaktadır. Bu bağlamda eğitimin amacı eğitim verilen kişilere, eğitim vasıtasıyla uygulanmak istenen bir normdur. Sporda eğitimin amacı ise, eğitim ve öğretimde sportif faaliyetlerle spor yapan bireylerin davranışında kalıcı ve nasıl değişim ve dönüşümlerin olacağı sorusuna cevap vermektedir (Şahin, 2011).

Eğitim denilince, zihinlerde okul belirir fakat bu çok yanıltıcı olur. Eğitim çoğunlukla okullarda olmakla birlikte iş yerlerinde, oyun oynarken, sokakta, ailede özetle her yerde yapılabilen bir olgudur (Kıroğlu, 2018).

“Beşikten mezara kadar” ifadesiyle özetlenen eğitim, bireyin yaşam boyu süren gelişim, öğrenme, farkındalık ve beslenme sürecidir. İnsanın hem kişisel hem de fiziksel ve kültürel özelliklerinin, aile ortamı, sosyal çevre, insan ilişkileri ve coğrafi koşullar gibi unsurlardan doğrudan etkilendiği bu süreç, söz konusu faktörlere bağlı olarak şekil kazanır. Eğitim, bilinçli ya da bilinçsiz öğrenmelerle bireyin hayatında sürekli bir yer tutar ve bu faktörlerin etkisi altında evrilir (Girgeç, 2022). Nitekim eğitimden beklenen işlevlerin tam anlamıyla yerine getirilebilmesi, büyük ölçüde öğretmenlerin ve yöneticilerin niteliğine bağlıdır. Gerekli bilgi ve becerilerle donatılmamış ya da bu yetkinlikleri zamanında güncellemeyen öğretmen ve yöneticilere sahip toplumlar, eğitimde ciddi sorunlarla karşılaşma riskini taşır (Yılmaz, 2012).

2. 2. Beden Eğitimi

Beden eğitimi aktiviteleri, bireylere demokrasi bilincinin gerektirdiği kazanımları kazandırmak adına önemli bir araçtır. Aynı zamanda, öğrencilerin olumlu bir kişilik geliştirmesinde beden eğitimi dersinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu ders, öğrencilerin çok yönlü gelişimine katkı sağlarken, toplumun daha iyi bir seviyeye ulaşmasına da destek olur (Şahin, 2023). Ayrıca bu süreçte stresle başa çıkmak için verilen olumlu tepkiler güzel sonuçlar doğururken, uyumsuz tepkiler ise genellikle olumsuz gelişimsel sonuçlar doğurur. Esnek ve aktif yöntemlerle stresle başa çıkan çocuklar, kısa ve uzun vadede başarılı olabilirken, pasif ve kaçınmacı yaklaşımlar çocuklarda yalnızca geçici rahatlama sağlar. Bu nedenle, çocukların beden eğitiminde büyümeyi deneyimleyebilmeleri için stresle başa çıkma becerilerinin geliştirilmesini önemli hale getirir (Zimmer, 2019).

2. 2.1. Beden eğitiminin tanımı ve amacı

Beden eğitimi dersinin temel amacı, öğrencilerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini en yüksek düzeye çıkarmaktır. Bu amaca ulaşabilmek için, beden eğitimi programları arasında öğrenci, öğretmen ve öğretim programı arasında uyumlu ve sağlıklı bir ilişki kurulması gerekmektedir. Bu etkileşimlerin başarılı olabilmesi, özellikle beden eğitimi ve spor yapan öğrenciler ile beden eğitimi öğretmenlerinin aktif katılımı ve birbirleriyle kurdukları etkileşime bağlıdır (Gülüm ve Bilir, 2011). Bu etkileşimler, öğrencilerin gelişiminde etkin bir rol oynamaktadır.

Her dersin kendine özgü eğitim ve öğretim hedefleri bulunmaktadır. Bu nedenle, eğitim sistemindeki her derse toplum tarafından gereken değer verilmelidir. Aksi takdirde, tek yönlü bireyler yetişmesi kaçınılmaz olur. Bu bağlamda, beden eğitimi dersinin eğitimdeki önemi, öğrencilerin gelişimine katkıları, ders saatlerinin yeterliliği, uygulama şekli ve uygulamada karşılaşılan sorunların belirlenmesi elzemdir. Beden eğitimi dersine yönelik olumsuz algıların sebeplerini anlamak ve bu konuda toplumsal farkındalık oluşturarak dersin etkisini artırmak gerekmektedir (Yılmaz, 2012). Öte yandan erkekler ve kadınların kendi cinslerine özgü fiziksel değişimlerinde görülen farklılıklar, bu değişimlerin derecesi ya da süresi, onların davranışlarını, alışkanlıklarını ve tutumlarını etkileyebilir. Bu durum, özellikle beden eğitimi derslerine karşı kızların ve erkeklerin tutumlarının şekillenmesinde belirleyici bir rol oynayabilir (Koç, 2009).

Beden eğitimi derslerinin etkili olabilmesi için, sadece dersin içeriği değil, aynı zamanda öğretmenlerin yaklaşımı ve öğrencilerin derse gösterdikleri ilgi de önemlidir. Öğretmenlerin öğrencilere olan yaklaşımı, dersin verimliliğini doğrudan etkiler. Öğrencilerin derslere daha fazla katılım göstermeleri, öğretmenin ders işleme tarzı ve öğretim yöntemlerine de bağlıdır. Bu nedenle, beden eğitimi dersleri, sadece fiziksel becerilerin geliştirilmesi değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini de pekiştiren, çok yönlü bir eğitim süreci sunmalıdır. Eğitimde başarılı bir deneyim için, öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun stratejiler geliştirmesi ve ders içeriğini bu doğrultuda şekillendirmesi önemlidir (Ünlü, 2008).

2. 2. 2. Beden eğitiminin geliştirdiği nitelikler

Okul öncesi dönemde oyunla başlayan, daha sonra fiziksel aktivitelerle ve profesyonel spora dönüşen süreç, çocukların sosyal beceriler kazanmalarını sağlar. Spor yaparken,

çocuklar kendilerini tanıma fırsatı bulur, sınırlılıklarını keşfederler. Ayrıca, sorumluluk alma, grup içinde yer alma, saygılı ve hoşgörülü olma gibi duyguları yaşar ve öğrenirler. Spor, kazanma ve kaybetme deneyimlerinin yanı sıra, birlikte çalışma, kişiler arası iletişim becerileri, kendini ifade etme ve özgüven gibi sosyal gelişim alanlarına da katkıda bulunur. Bunun yanı sıra, sporun çocukların vücut sağlığına olan faydaları da yaygın olarak kabul edilmektedir (Yıldız ve Çetin, 2018). Bu süreç, çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyerek sağlıklı ve dengeli bireyler olmalarına yardımcı olur.

İnsan vücudu hareket etmek için tasarlanmıştır ve hareketsiz bir yaşam tarzı, insanın doğal amacına ters düşer. Hareket, vücut organlarının sağlıklı bir şekilde büyümesini ve gelişmesini sağlar, ayrıca bedenin sağlıklı ve güçlü kalmasına yardımcı olur. Bebeklik ve çocukluk döneminde hareket, çocukların dünyayla etkileşime girmelerini, iletişim kurmalarını ve çevrelerini tanımalarını sağlar. Hareket, sağlıklı bir çocuk gelişimi için temel bir gerekliliktir. Çocuk, hareket ettikçe pasif ve bağımlı bir durumdan, becerikli, aktif, meraklı ve araştırmacı bir hale gelir. Bu süreç, çocuğun çevresini keşfetmesini ve kendi kişiliğini şekillendirmesini sağlar. Yetişkinler, çocukların hareket etmelerine engel olmadan onları bu süreçte desteklemelidir. Çocukların sağlıklı bir gelişim göstermeleri için hareket etme fırsatları sağlanmalıdır. Bu tür fırsatlar, çocukların fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimlerine büyük katkı sağlar, onları özgüvenli ve dengeli bireyler haline getirmeye yardımcı olur (Orhan, 2019). Dolayısıyla okullarda verilen beden eğitimi dersleri, düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırmak ve sağlıklı bir yaşam tarzını desteklemek açısından kritik bir öneme sahip olabilir (Christodoulidis vd., 2001).

2. 3. Spor

Spor, insanların sağlığını koruma ve iyileştirme açısından büyük öneme sahiptir. Aynı zamanda, spor yaparken bireyler keyif alır ve bu da vücutta dinlenme ve gevşeme gibi olumlu etkiler yaratır. Sportif faaliyetler, bireylere yarışma, günlük hayattan kaçma, kendini geliştirme ve heyecan gibi unsurlar sunar. Ancak, birçok kişi spor yaparken sadece bedensel formu ve enerjiyi dengelemek amacıyla değil, daha çok boş vakit geçirmek veya aktivite yapmak için spor yapmaktadır. Bu durumda, sporun gerçek amacı dışında, sadece eğlenceli veya geçici bir aktivite olarak kullanılması söz konusu olabilir. (Gümüşay, 2020).

Spor, teknik ve kurallara bağlı kalarak yapılan, yarışma ve eğlenmeyi amaçlayan bireysel ve takımlar halinde yapılan aktivitelerdir (Karaaslan, 2021). Türkiye’de spor, insanlar için bir ihtiyaçtan ziyade lüks bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Toplumun

temel yapı taşı olan aileler, sporun insan sağlığı üzerindeki olumlu etkileri konusunda yeterince bilinçli değildir. Spor kültüründen uzak olan, kendisi spor yapmayan ve çocuklarını spora yönlendirmeyen aileler, beden eğitimi dersine de gereken önemi vermemektedir (Yılmaz,2012).

Sporun, çocukların gelişimi üzerinde oldukça olumlu bir etkisi olduğu bilinen bir gerçektir. Fiziksel ve zihinsel gelişimi destekleyen spor faaliyetleri, çocukların okul başarılarını ve psikolojik durumlarını iyileştirmektedir. 1933 yılında, Fransa'nın Lyon kentindeki bir kız okulunda yapılan araştırmalar, sporun öğrencilerin gelişimine olan katkısını net bir şekilde ortaya koymuştur. Daha sonra, 1950 yılında Paris'in bir banliyösündeki okullarda gerçekleştirilen deneyler de bu bulguları doğrulamış; spor ve akademik derslerin eşit oranlarda yer aldığı programların, çocukların başarısını artırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Kanada'da yapılan altı yıllık bir çalışma, bu sonuçları bir kez daha teyit etmiştir (Çetin, 2013). Spor, hem amatör hem de profesyonel düzeyde toplumsal yaşamın her alanını etkileyerek geniş bir kitleye hitap etmektedir. Sadece bireylerin hayatında değil, aynı zamanda devletlerin yasalarında da yer bulmakta ve uluslararası düzeyde bir politik araç olarak kullanılmaktadır (Nuriddinov, 2024).

Spor, insanın hem psikolojik yapısına hem de fiziksel gelişimine hitap eden, bu alanlarda bireyi destekleyen, geliştiren ve besleyen bir etkileşim olarak değerlendirilmektedir. Belirli bir zaman diliminde veya boş vakitlerde bir hobi olarak yapılabilen bu etkinlik, bireyin tek başına ya da sosyal çevresiyle birlikte gerçekleştirebileceği bir yapı sunar. Bu özellikleri sayesinde hem bireysel hem de toplumsal bir boyut taşımaktadır. Ayrıca, kaliteli zaman geçirmek amacıyla yapılan fiziksel, sosyal veya kültürel aktiviteler, oyunlar ve benzeri faaliyetler de sporun bir parçası olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, spor yapan bireyin zamanını bilinçli bir şekilde, kendisini geliştirme odaklı kullandığı düşünülmektedir. Sporun, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerine katkı sağlaması, belirli bir disiplin içinde planlı ve programlı bir şekilde yapılmasıyla mümkün olur ve bu da beden eğitimi dersleri sayesinde gerçekleştirilebilir (Girgeç, 2022). Günümüzde spor, kitle iletişim araçlarının hızla küçülttüğü ve değiştirdiği dünyamızda, insan yaşamını ve toplumu derinden etkileme gücüne sahip bir olgudur. Bu denli etkili bir olgunun felsefi açıdan da incelenmesi önemli bir sorumluluktur (Nuriddinov, 2024).

Spor, merkezinde insanın bulunduğu diğer bir önemli alandır. Profesyonel spor, evrensel kurallara dayanan, bilimsel yöntemlerle planlanmış antrenmanların zorunlu olduğu

ve büyük finansal kaynakların kullanıldığı, bu nedenle kazanmanın öncelikli hedef haline geldiği bir tür bacasız sanayi olarak nitelendirilebilir. Bunun yanı sıra, daha esnek kurallara sahip, maddi kazanç hedeflenmeyen, rekreasyonel ya da sağlık odaklı gerçekleştirilen spor faaliyetleri de mevcuttur. Özellikle profesyonel düzeyde rekabet ve kazanma odaklı yapılan spor karşılaşmalarında, etik ve ahlaki değerlerin ihmal edilebildiği de görülmektedir (Ağbuğa, 2018).

Spor, günümüzde toplumsal hayatın önemli bir unsuru haline gelmiştir. Spor kavramı, fiziksel ve ruhsal sağlığı desteklemesi, özgüveni ve sosyalleşmeyi artırması, ayrıca toplumsal birliği güçlendirmedeki rolüyle özel bir değer taşımaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar, sporun bireylerin yalnızca fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda psikolojik sağlığını da etkilediğini ortaya koymuştur. Psikolojik sağlıkla ilişkili araştırma konularından biri de bireyin öznel iyi oluş durumudur. Öznel iyi oluş, kişinin kendi iç dünyasında mutlu hissetmesi ve kendisi hakkında olumlu değerlendirmelerde bulunması olarak tanımlanır. Ancak, öznel iyi oluş konusu spor psikolojisi açısından nispeten yeni bir araştırma alanıdır. Mevcut literatür, öznel iyi oluşun sporu etkilediği gibi spordan da etkilendiğini gösteren bulgular sunmaktadır (Yarasheva, 2024).

Spor, çocukların psiko-motor ve sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir sosyal etkinliktir. Fiziksel sağlığın ötesinde, spor, çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Bu etkinlikler, çocukların motor becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra, onların sosyal beceriler kazanmasına ve özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olur (Yıldız ve Çetin, 2018). Spor çocukların, hem bedensel sağlığı üzerinde olumlu etkiye sahiptir, hem de duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen bir olgudur.

2. 4. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi; bireyin fiziksel, zihinsel ve davranışsal gelişimini destekleyen güçlü bir eğitim alanıdır. Bu süreçte yapılan hareketler, hem beden sağlığını hem de psikolojik sağlığı geliştirmeye yönelik bir bütündür. Spor ise daha çok yarışma ve üstünlük sağlama amacı güder. Beden eğitimi, bireylerin sağlıklı bir şekilde büyümesine, gelişmesine ve dengeli bir yaşam sürmelerine yardımcı olurken; spor, belirli kurallar dahilinde rekabet etmeyi, heyecan ve motivasyon sağlamayı amaçlar. Beden eğitimi, daha çok genel gelişim için yapılırken, spor, başarıyı artırmaya ve kazanmaya odaklanır (Şahin, 2011).

Spor, toplumsal, ekonomik, sağlık ve uluslararası ilişkiler gibi farklı alanlarda çeşitli tanımlara sahip bir olgudur. Beden eğitimi ile spor arasındaki fark, beden eğitiminin, bireyin beden ve ruh sağlığını geliştirmek amacıyla yapılan genel hareketlerden oluşan bir süreç olmasıdır. Spor ise, bedensel ve ruhsal sağlığı iyileştirmenin yanı sıra, belirli kurallara göre düzenlenen yarışmalar ve rekabet ortamlarında üstün gelme ve mücadele etme amacı taşır (Kuter ve Kuter, 2012). Nitekim spor daha çok rekabetçi unsurlar ve başarı hedefleri içerirken; beden eğitimi daha çok geniş bir sağlık ve gelişim perspektifi sunar.

Günümüzde beden eğitimi ve spor, bireylerin fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini hedefleyen, genel eğitimle bütünleşen ve ona katkı sağlayan bilinçli ve planlı faaliyetler olarak kabul edilmektedir. Bu faaliyetler, her toplumun kendi ihtiyaçları ve şartlarına göre şekillendirilmiş ve bu süreçte toplumlar, spor ve beden eğitimi faaliyetlerinin bireylere kazandıracağı özelliklere yönelik farklı hedefler belirlemiş, bunları değişen talepler doğrultusunda sürekli olarak güncellemiştir (Yıldıran ve Yetim, 1996).

Amerikan Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği (NASPE)'ne göre, beden eğitimi dersinin temel hedeflerinden biri, bu derse yönelik bilinçli ve olumlu tutumlar geliştirmek ve bireylerin hayatları boyunca fiziksel aktivitelerin önemini artırmalarını sağlamaktır. Günümüzde, teknolojinin sunduğu imkânların artmasıyla birlikte, genç yaş grupları fiziksel aktiviteleri zorlayıcı bulup onun yerine, bilgisayar oyunları oynama ya da televizyon izleme gibi faaliyetlere yönelmektedir. Bunun yanı sıra, ekonomik sebeplerden dolayı okullarda beden eğitimi için gerekli fiziksel alanların sağlanamaması ve okul sonrası fiziksel aktivite programları için yeterli bütçenin ayrılmaması, öğrencileri spordan uzak bir yaşam tarzına itmektedir. Bu durum, bireylerin daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam için gerekli olan fiziksel hazırlık düzeyinin göz ardı edilmesine yol açmaktadır (Şahin, 2023).

Beden eğitimi ve spor, birbiriyle yakından ilişkili ve birbirini tamamlayan iki önemli kavramdır. Ancak işlev, içerik ve hedef bakımından bu iki alan arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. İnsanlık, tarih boyunca varlığını sürdürmek adına yiyecek arama, barınma, korunma, kendini savunma, cesaretini ve kahramanlığını sergileme, beceri geliştirme, deneyim kazanma, eğlenme ve rekabet etme gibi pek çok ihtiyaç ve amaç doğrultusunda hareket etmiştir. Bu süreçte spor, her dönemde farklı anlamlar kazanarak insan hayatında yer edinmiştir (Ağbuğa, 2018).

Beden eğitimi ve spor, bireyin hem bedensel hem de ruhsal sağlığını doğrudan iyileştirirken, kişinin kendini tanımasına ve toplumsal yaşantısındaki yerini belirlemesine de yardımcı olur. Eğitim sürecinin bir parçası olarak, beden eğitimi ve spor, bireyleri

geliştirmek için araç olarak kullanılırken, aynı zamanda bu faaliyetlerin amacı da kişiyi daha sağlıklı, disiplinli ve bilinçli hale getirmektir. Spor, bireylerin fiziksel olarak daha güçlü, dayanıklı, verimli ve becerikli olmalarını sağlayarak, zihinsel ve yaratıcı kapasitelerini de artırır. Sosyal açıdan ise spor, bireylerin kurallara saygılı, birbirine karşı nazik, doğruyu savunan, yeniliklere açık ve başarıyı kutlayan bir bakış açısı geliştirmelerini sağlar. Bu süreç, çağdaş ve sağlıklı toplumların oluşmasına katkı sunar (Şahin, 2011).

Ülkemizde beden eğitimi ve sporun fiziksel, zihinsel ve bilişsel faydalarına dair pek çok araştırma bulunmasına rağmen, beden eğitimi ve spor aracılığıyla değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmalar sınırlıdır. Beden eğitimi ve spor yoluyla kazandırılan değerlerin, toplumda sahip olmamız ve korumamız gereken değerlerle benzerliğinden hareketle, eğitim sürecinde bu aktivitelerin önemini vurgulamaktır. Ayrıca, doğru ve etkili bir şekilde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin kullanılması ile elde edilebilecek toplumsal faydalara da dikkat çekilmektedir (Kuter ve Kuter, 2012).

Okullarda öğrenciler; derslere, konulara, öğretmenlere ya da okul yönetimine yönelik çeşitli tutumlar geliştirebilirler. Özellikle derslere karşı oluşan tutumlar, öğrencinin derse sevmesi, derse katılım sağlaması ve derste başarıyı doğrudan etkileyebilir. Bu durum, beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlar için de geçerli olabilir (Güllü vd., 2016). Öğrencilerin bu gelişim dönemlerinde beden eğitimi ve spor konusundaki tutumları yüksek seviyede tutulabilirse, ilerleyen yıllarda ortaya çıkabilecek olan hareketsiz yaşam tarzlarını önlemek için önemli bir fırsat sağlanabilir (Koç, 2009).

Günümüzde insanların fiziksel hareketsizlik durumu, beden eğitimi ve okul sporlarına (PES) katılım gibi temel haklardan yoksun bırakılan bireylerin durumuna kadar uzanmaktadır. Serbest hareket özgürlüğü ve spor etkinliklerine katılım gibi temel insan haklarından mahrum bir şekilde büyümek, öğrencilerin fiziksel olarak hareketsiz bir yaşam sürmelerine yol açmaktadır (Habyarimana vd., 2022).

2. 5. Beden Eğitimi Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Beden eğitimi, tarih boyunca farklı şekillerde tanımlanarak günümüzdeki biçimini almış bir olgudur. Bu tanımlamalar, kişisel görüşlere bağlı olarak çeşitlilik gösterse de modern eğitim anlayışı içinde bir bütünün parçaları haline gelmiş ve günümüz beden eğitimi kavramını şekillendirmiştir (Erbaş, 2012). Antik çağın önde gelen düşünürlerinden Platon, beden eğitimi kavramını, zihinsel gelişimle fiziksel yetenekleri en ideal ve dengeli şekilde birleştiren, bunları ruhun hizmetine sunarak tam anlamıyla eğitilmiş ve uyumlu bir birey

oluşturma süreci olarak tanımlar. Bu ifade, günümüzde de geçerliliğini ve önemini koruyan bir anlayışı yansıtmaktadır (Vural, 2019). Beden eğitimi, eğitim sisteminin önemli bir parçası olarak kabul edilmekte ve kişilerin fiziksel gelişimlerinin yanı sıra, sosyal, zihinsel ve duygusal yönlerine de katkı sağlamaktadır.

Eğitim süreci hedef belirleme, eğitim ve sınav aşamaları ile devam edip, geri bildirim ile bilgilenmeyi sağlar ve bu sürecin en önemli unsurlarından biri öğretmendir. Bu bağlamda, bireyin öğretmenlik kariyerine başlamadan önce kazandığı nitelikler büyük önem taşır. Öğretmen yetiştirme süreci iki aşamalıdır. İlk aşama, öğretmen adayı olma sürecinde kazanılan beceri ve niteliklerdir. Bu aşama, öğretmenlik mesleğinin temellerinin atıldığı, “binanın gövdesi” gibi düşünülebilir. İkinci aşama ise öğretmenlik mesleğine başlama dönemindeki uygulamalar ve etkinliklerdir; bu aşama, “çatının örülmesi ve evin kullanılabilir hale gelmesi” gibidir. Fen eğitimi, matematik eğitimi ve beden eğitimi-spor gibi farklı alanlar için de süreç benzer şekilde işler (Demirhan vd., 2002).

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, hareketsiz yaşam tarzı ve bunun sonucunda artan sağlık problemleri birçok ülkeyi çözüm arayışlarına yönlendirmiştir. Bu ülkeler, sağlıklı nesiller yetiştirmeyi hedefleyerek, vatandaşlarına düzenli fiziksel aktiviteler kazandırmaya yönelik çeşitli önlemler almaktadır. İleri yaşlarda sürdürülen spor alışkanlıkları ve becerilerinin temelleri, okul öncesi ve ilköğretim gibi erken dönemlerde atılmaktadır. Bu nedenle, okullarda beden eğitimi ve spor eğitimiyle ilgili yeni düzenlemeler yapılarak, bu sorunlara çözüm bulma çabaları sürdürülmektedir (Gülüm ve Bilir, 2011).

Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde beden eğitimi dersi 1927 yılından bu yana uygulanmaktadır. 1983’te yürürlüğe giren öğretim programı, bugünkü programların temelini oluşturmuş, sonraki yıllarda yapılan düzenlemelerle sürekli güncellenmiştir. 2005’te, programlar öğretmen merkezli olmaktan çıkarılıp öğrenci merkezli hale gelmiştir. 2009’da dersin planlanması ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde öğretmenlere destekleyici araçlar sağlanmıştır. 2011’de ders saatleri artırılmış, 2012’de bireysel engelleri olan öğrenciler için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP) zorunlu hale getirilmiştir. 2014 yılında eksik öğrenmeler için Destekleme ve Yetiştirme Kursları açılmış ancak 2020 itibarıyla bu uygulama kaldırılmıştır. 2017 ve 2018’de, öğretim programları çağın gerekliliklerine uygun şekilde yenilenmiş, ders adı “Beden Eğitimi ve Spor” olarak değiştirilmiş ve 21. yüzyıl yetkinlikleri vurgulanmıştır. Değerler eğitimi, özellikle beden eğitimi derslerinde ön plana çıkarılmıştır. Öğretmenlerin donanımını artırmak için 2018’de bir kılavuz kitap yayımlanmış, mesleki yeterlik kriterleri belirlenmiş ve ödüllendirme yönergeleri

oluşturulmuştur. 2022’de bu yönergeler güncellenerek öğretmenlerin alan bilgisi başarı ödülllerine dâhil edilmiştir (Aydın vd., 2022).

2. 6. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlik Mesleği

Son yıllarda gerçekleştirilen çeşitli politikalar sonucunda, öğretmenlik mesleğinin toplum içindeki rolü ve prestiji değişmiştir. Toplumda bireylere duyulan saygı, onların sahip oldukları nicelik ve niteliklerle yakından ilişkilidir. Bu bağlamda, öğretmenin toplumsal değerlerle uyumlu özelliklere sahip olması, onu başarılı, sevilen ve ideal bir öğretmen kılar. Eğitimde kaliteyi artırmanın en önemli koşulu, öğretmenlerin istenilen niteliklere sahip olmasıdır. Bu, öğretmenlerin gerekli tutum, davranış ve becerilerle donatılmasını gerektirir. Ayrıca, öğretmenin kişiliği, mesleki yeterliliği ve okul içindeki ilişkileri, onun toplumda sahip olduğu saygınlık üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir (Çoban ve Turan, 2006).

Beden eğitimi öğretmenliği mesleği, farklı yaş gruplarındaki ve gelişim özelliklerine sahip bireylere yönelik hizmet sunan bir alandır. Bu bağlamda, beden eğitimi öğretmenleri yalnızca genel eğitim ortamlarında değil, aynı zamanda özel eğitim okullarında da görev yapmaktadır. Türkiye’de kaynaştırma eğitimi uygulamaları son yıllarda artarak, özel gereksinimli öğrencilerin ayrıştırılmış sınıflardan ziyade genel eğitim ortamlarına entegre edilmeye başlanmıştır. Bu durum, beden eğitimi öğretmenlerinin “ Engelli Bireyler için Beden Eğitimi ve Spor” konusunda gerekli bilgi ve becerilere sahip olmasını zorunlu kılmaktadır (Özer vd., 2005). Bu sayede, tüm öğrencilerin fiziksel aktivitelerden eşit şekilde yararlanması sağlanabilir.

Beden eğitimi öğretmenliği, ders içi ve ders dışı etkinliklerde diğer derslerden farklı bir öğretim biçimi sunar. Bu farklılık, özellikle öğretmen ile öğrenci arasındaki yoğun iletişimle belirginleşir. Beden eğitimi derslerinde, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşim, diğer derslere göre çok daha sıklıkla ve yoğun bir şekilde gerçekleşir. Bu yoğun etkileşim, öğretmenin fiziksel olarak da diğer öğretmenlere göre daha fazla çaba sarf etmesine neden olur. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders sırasında ve sonrasında yaptıkları aktiviteler de farklılık gösterir. Özellikle okul takımlarıyla yapılan çalıştırmalar, törenler ve kutlamalar gibi organizasyon sorumlulukları, beden eğitimi öğretmenlerinin görevlerini çeşitlendirir ve onlara ekstra sorumluluklar yükler. Bu durum, beden eğitimi öğretmenlerinin diğer öğretmenlere göre daha farklı bir çalışma düzenine sahip olmalarına yol açar (Çiçek vd., 1998).

2.7. Aile

İnsanın doğduğunda dâhil olduğu ilk sosyal yapı ailedir ve birey yaşamı boyunca bir aile grubunun üyesi olarak kalır. Hayatı boyunca bireyi etkileyen aile, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik unsurlarıyla her zaman varlığını sürdüren evrensel bir kurumdur (Eyce, 2014).

Aile, biyolojik bağların yanı sıra sevgi, saygı, güven, hoşgörü ve paylaşım temelli kurulan bir birliktelik olarak da tanımlanabilir. Bireyler aile içinde, topluma uyum sağlayacak değerleri öğrenir, ilk sosyalleşme sürecini deneyimler ve duygusal olarak kendini tamamlar (Çetin,2013; Işık, 2006; Olcay, 2008).

Toplumun en temel yapı taşı olan aile, her geçen gün daha da önem kazanarak sosyologların dikkatini üzerine çekmektedir. Bu ilgi, sanayileşmiş toplumlarda doğal bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Aile, bir sosyal grup olarak küçülmesine rağmen bir kurum olarak güçlenmiştir. Toplumun sosyal yapısı değiştikçe, aile de bu değişimden etkilenmiş; sosyal ve kültürel rolleri daha fazla ön plana çıkmıştır. Toplumun sosyal ve kültürel değerlerinin temel kaynağı ailede şekillenmektedir. Aile, bireylerin sosyalleşme sürecinin başlangıç noktasıdır. İnsanların geliştirdiği duygu, düşünce, inanç ve davranışların kökeni aileye dayanmaktadır (Eyce, 2014).

Aile, toplumun özü ve yapısını oluşturan çekirdeğidir. Toplumsal düzenin örgütlenmesi aile ile başlar. Ailede eşler, anne, baba ve çocuklar arasında belirli bir düzen bulunur. Aile, içinde yaşayan bireylerin farklı ihtiyaçlarını karşılayan bir ortam sunar. Bu ihtiyaçlar, beslenme, maddi ihtiyaçlar, üreme gibi fizyolojik ya da kültür ve eğitim gibi manevi değerlerin oluşumuna yönelik olabilir. Toplumdaki herkes için önemli olan bu ihtiyaçların bir aile çatısı altında yeterli şekilde karşılanması, nesillerin güçlenmesine, maddi ve manevi olarak zenginleşmesine, bu değerlerin yeni nesillere aktarılmasına olanak tanır (Cansel, 1969). Ailenin temeli; sevgi, saygı, hoşgörü, anlayış ve benzeri değerler üzerine inşa edilmelidir. Bu nedenle, aile hem bireyler hem de toplum açısından hayati bir öneme sahiptir (Yaman, 2020).

Çocuklar, ailedeki bireyleri rol model olarak gördükleri için aile içindeki ilişkilerin niteliği onların gelişiminde büyük bir etkiye sahiptir. Aile üyelerinin birbirleriyle sağlıklı ve olumlu ilişkiler kurması, çocuklarında bu davranışları benimseyerek topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini destekler (Özkiraz ve Baş, 2016). Bu nedenle, aile içindeki ilişkilerin güçlendirilmesi, bireysel ve toplumsal gelişim açısından kritik bir öneme sahiptir.

2.7.1. Ailenin işlevleri

Toplumsal bir birim olarak “aile” kavramı, birçok tartışmanın merkezinde yer almıştır. Yaygın yaklaşımlar, ailenin ne olduğu ya da ne olabileceği üzerine odaklanmaktadır. Her aile, kendine özgü yapısı, işlevleri ve ihtiyaçlarıyla benzersiz bir varlık olarak karşımıza çıkar. Toplumun bireylerini şekillendiren, onları destekleyen ve sıradan toplumsal kurumlardan öte bir anlam taşıyan bir yapıdır. Ailenin ve işlevlerinin algılanışı, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir ve bu durum, aile üyelerinin tutum ve davranışlarını da doğrudan etkileyebilir (Hallaç ve Öz, 2014). Çocuğun, toplumsal kimliğini ya da kültürel şahsiyetini edindiği, diğer bireylerle etkileşimde bulunarak toplum hayatına hazırlandığı, bir sosyal gruba dâhil olarak uyum sağladığı, toplumun değer ve normlarını öğrenip kendisine verilen rollerin gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanarak toplumsal hayata katıldığı ilk grup aile olarak ifade edilmektedir (Kır, 2011).

Toplumsallaşma, tek yönlü değil, karşılıklı iletişimle gerçekleşir. Ailede ebeveynler ve çocuklar arasında sağlanan karşılıklı etkileşim, çocuğun doğru rol ve davranışları benimseyerek sosyal açıdan sağlıklı bir birey olmasına katkı sağlar. Bu süreçte ebeveynlerin, çocuğun topluma uyum sağlamasında önemli sorumlulukları vardır (Çetin, 2013).

Aile, bireylerin biyolojik ihtiyaçlarını karşılayarak neslin devamını sağlar ve sağlıklı bir hayat sürmeleri için ortam hazırlar. Aynı zamanda psikolojik gelişim açısından da önemli bir rol oynar. Bireylerin sevgi, güven ve bağlılık gibi duygusal ihtiyaçlarını karşılayarak sağlıklı bir kişilik gelişimi sağlar. Aile, çocukların ilk eğitimini vererek toplumsal değerleri, normları, dil becerilerini ve ahlaki normları öğretir, böylece bireyler okulda ve sosyal yaşamda kendilerine yer edinirler. Toplumsal işlev açısından aile, bireylerin toplumsal rolleri öğrenmelerini ve toplumun kurallarına uyum sağlamalarını destekler. Kültürel açıdan da aile, kültürel değerlerin, geleneklerin ve göreneklerin aktarılmasında önemli bir rol oynar. Ekonomik olarak ise aile, bireylerin maddi ihtiyaçlarını karşılar, gelir dağılımı yapar ve geleceğe yönelik ekonomik güvence sağlar. Kısaca ailenin işlevi bireylerinin gelişimi desteklemek ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmak için çeşitli roller üstlenmektedir (Temelli, 2019).

2.7.2. Aile tipleri

İnsanlık tarihi kadar eski olduğu düşünülen aile, evrensel ve süreklilik gösteren bir toplumsal yapıdır. Tarihsel süreçlere bakıldığında, ilk dönemlere dair yeterli bilgi ve belge bulunmaması nedeniyle, ailenin ne zaman ortaya çıktığı, nasıl geliştiği ve tarih boyunca nasıl

değişim geçirdiği sorularına kesin yanıt vermek mümkün değildir. Bu yeni yapı ile birlikte, geleneksel-kırsal ve modern-kentsel özellikleri bir arada barındıran ve geçiş süreci olarak adlandırılan farklı bir toplumsal yapı şekillenmiştir. Bu toplumsal değişim, ailenin yapısını ve temel işlevlerini etkilemiş, çeşitli dönüşümlere yol açmıştır. Bu bağlamda, aile üyeleri arasındaki ilişkiler değişmiş, kadının statüsü ve aile içindeki rolü daha fazla önem kazanmıştır (Temelli, 2019).

Aile yapıları, zamana, şartlara ve toplumdan topluma göre değişiklikler gösterebilir. Bu nedenle dünya da tek tip aile yapısından söz etmek mümkün değildir. Aile tiplerini sınıflandırırken, belirli özelliklere dayanan çeşitli kriterler dikkate alınır. Aileler; iş bölümü ve roller, birey sayısı ve ilişkiler, aile içindeki otorite yapısı ve sorunlara yaklaşım biçimi olmak üzere dört ana başlık altında incelenebilir. Bir ailenin yapısı, bu kriterlere göre farklı şekillerde tanımlanabilir. Örneğin, bir aile birey sayısına göre tek ebeveynli, otorite yapısına göre anaerkil, iş bölümü açısından dengeli ve sorunlara karşı tutumuyla dayanıklı bir aile olarak değerlendirilebilir. Benzer şekilde, çekirdek bir aile, iş bölümüne ve otorite ilişkilerine göre ataerkil, sorun çözme yaklaşımına göre bağımlı ya da güçlü bir aile olarak nitelendirilebilir (Güneri, 2023). Büyük aile, kırsal bölgelerde yaşayan, geçimini tarımla sağlayan, akrabalık bağlarının güçlü olduğu, ataerkil bir yapıya sahip ve geleneksel yaşam anlayışıyla şekillenen bir aile tipi olarak tanımlanır. Küçük aile ise, şehirlerde yaşayan, sanayi, ticaret veya hizmet sektöründe çalışan az sayıda bireyden oluşan, akrabalık bağlarının ve geleneksel yapının zayıfladığı, karar alma süreçlerinin aile üyeleri arasında paylaşıldığı bir aile modelidir. Hem büyük ailenin özelliklerini koruyan, hem de küçük ailenin niteliklerini sergileyen; kırsal ve kentsel yaşam arasında bir geçiş sürecinde olan gecekondü tipi aileler ise “geçiş ailesi” olarak adlandırılmaktadır (Gökce, 2017). Bunlara ilaveten otoriter aile tipiyle ilgili birçok hipotez çürütülmüş olsa da, bu aile modeli teoride sınırlı kişisel özgürlüğü teşvik eden ve eşitsizliği kabul eden değerleri barındırmaktadır. Bu değerler, Fransız Devrimi’nin savunduğu bireysel özgürlük ve eşitlik ilkelerinin tam tersidir. Ancak bazı araştırmalar, otoriter aile tipinin egemen olduğu ülkelerde yaşayan insanların daha yenilikçi olduğunu, hukukun üstünlüğünü daha yüksek bir seviyede uyguladıklarını göstermektedir. Ayrıca bu ülkeler, çekirdek aile tipinin yaygın olduğu ülkelere kıyasla yeniden dağıtım sonrası gelir eşitsizliğinde en düşük seviyelere ulaşmaktadır (Gutmann ve Voigt, 2022).

Farklı görüşler, bazı aile tiplerinde belirli görevlerin önemini yitirdiğini öne sürse de, tüm ailelerin biyolojik, psikolojik ve ekonomik gibi temel sorumlulukları paylaştığı

söylenbilir. Ailenin oluşumunda, nesli sürdürme arzusu önemli bir yer tutar ve bu duygu genellikle kadında annelik içgüdüleriyle ortaya çıkar. Toplumsal baskılar ve ihtiyaçlar, erkeğin de baba olma isteğini şekillendirir. Böylece, biyolojik ve psikolojik faktörlerin yanı sıra, aile birliğini sürdürmek için gerekli ekonomik sorumluluklar da devreye girer. Farklı toplum ve aile yapılarında bu temel görevlerin yerine getirildiği görülmektedir (Kasapoğlu ve Karkıner, 2011).

2.7.3. Ana-baba tutumları

Bireyin doğup büyüdüğü ortamın nitelikleri, çevresindeki kişilerle kurduğu bağlar ve yaşadığı deneyimler, gelişimini pek çok açıdan etkiler. Uygun çevre şartları bireyin gelişimine olumlu katkı sağlarken, olumsuz koşullar bu gelişimi çeşitli şekillerde engelleyebilir. Bireyin yakın çevresiyle kurduğu ilişkiler, onun hem kendisini hem de dünyayı algılama biçimini şekillendirir (Sezer, 2010). Erken çocukluk dönemi, kişilik gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı bir süreçtir ve bu dönemde çeşitli sebeplerle ortaya çıkan davranış sorunları, çocuğun ilerleyen yaşlarda arkadaşlarıyla ve sosyal çevresiyle kurduğu ilişkileri olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, davranış sorunlarının erken dönemde tespit edilmesi, nedenlerinin anlaşılması ve bu sorunların kalıcı hale gelmemesi için çözüm yollarının bulunması oldukça önemlidir (Derman ve Başal, 2013).

İnsanların kişilik ve davranış gelişimlerinde çevresel etkenler oldukça önemli bir yere sahiptir. Kişilik gelişiminin temel kaynağı ise ailedir. Çocuğun temel kişilik gelişiminde ilk dönemler önemli bir yere sahiptir. Çevresel etken olarak anne baba tutumları ilk dönemlerden başlayarak çocuğun kişilik gelişimini, benlik bilincini, olayları, çevresini ve kendisini nasıl algılayacağını ve yorumlayacağını etkiler (Yılmaz, 2009).

Bir çocuk dünyaya geldiğinde, ilk iletişim kurduğu kişiler aile üyeleridir ve bunların başında anne ve baba yer alır. Bu etkileşim, çocuğun yaşamının her aşamasında sürer ve kişiliğinin şekillenmesinde ailenin etkisi büyüktür (Temelli, 2019). Nitekim ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumları farklı şekillerde sınıflandırılabilir de bu çalışmada ebeveyn tutumları, olumlu ve olumsuz tutumlar olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

2.7.3.1. Olumlu ana-baba tutumları

Demokratik ebeveynler, çocuğa esnek bir disiplin uygulanır. Bu yaklaşımda, sıcaklık ve kabul ile birlikte çocuğun bağımsızlık kazanmasına da önem verilir. Bu tür bir ortamda büyüyen gençler, genellikle etkin, toplumsal açıdan girişken, bağımsız, dostça, yaratıcı,

başkalarına karşı olumsuz duygulardan uzak, özgüvenli, girişimci ve toplumsal sorumluluk bilincine sahip bireyler olarak yetişirler (Özerk, 2006). Bu tutum içerisinde olan çocuk söz alma ve söz etme hakkına sahiptir. Ailesiyle sürekli etkileşim halindedir. Bu tutum ile yetişen çocuklar anne ve babalarını çok severler. Ev ortamı ciddi ve kabul edici bir atmosferdir. Bunun için çocuğun girişimci ruhu gelişir bunu yanı sıra özgüveni de artar (Uykan ve Akkaynak, 2019). Öte yandan ebeveynlerin demografik özellikleri çocukları ile olan iletişimlerini etkilemektedir. Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalarda özellikle eğitim düzeylerindeki artış ile birlikte ana babaların çocuklarına yönelik davranışlarının olumlu sonuçlar verecek şekilde değiştiğine işaret etmektedir (Öztürk, 2017).

Demokratik tutumda, ebeveyn ve çocuk arasında yoğun bir sözel iletişim bulunur. Kuralların gerekçeleri çocuğa açıklanır ve fikirlerini ifade etmesine fırsat tanınır. Buna karşın, kontrolcü tutumda çocuğun davranışları sınırlandırılır, bu sınırlamalar net bir şekilde iletilir ve uygulanır; ancak çocuğun karar alma sürecine katılımına izin verilmez (Kızılpınar vd., 2019). Kişilik saygısının oluşumunda ise, çiftler birbiriyle iyi anlaşıyor ve birbirlerine bağlı aile bireyleri ile çocuğa sevgi, saygı ve anlayışla yaklaşan ana baba tutumunun ideal bir ortam oluşturduğu vurgulanmaktadır (Tunca, 2016; Yılmaz, 2023).

2.7.3.2 Olumsuz ana-baba tutumları

Otoriter ebeveynlik tarzında, çocuklar genellikle sıkı bir disiplin altında yetiştirilir ve yeterli duygusal destek ile sıcak bir ilgi görmezler. Bu tarzı benimseyen ebeveynler, çocuklarından yüksek standartlara uymalarını bekler ve tam itaat etmelerini isterler. Araştırmalar, otoriter ailelerde büyüyen çocukların düşük özsaygıya sahip olduklarını, yüksek düzeyde kaygı yaşadıklarını, ilişkilerinde sürekli onay arayışında olduklarını ve psikolojik uyum sorunlarıyla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır (Sümer vd., 2010).

Çocukluk dönemindeki olumsuzlukların etkilerini azaltmak veya hafifletmek için besleyici ilişkilerin ve zenginleştirici ortamların önemini ortaya koyan birçok kanıt bulunmasına rağmen, olumlu deneyimlerin dayanıklılığı artırmadaki kümülatif etkilerini araştıran çalışmalar oldukça sınırlıdır (Morris vd., 2021).

ABD’de yapılan araştırmalar, düşük sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerde ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin daha sert ve otoriter bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu ailelerde, ebeveynler genellikle çocuklarına karşı daha disiplinli ve denetleyici bir tutum sergiler. Orta sınıf ailelerde ise ebeveynler, çocuklarına karşı daha açık fikirli, esnek ve eşitlikçi bir yaklaşım benimseyerek, iletişimde daha fazla anlayış gösterirler.

Düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde, çocuklar büyüklerinin otoritesinden korkar ve duygusal tepkilerini, özellikle de öfke gibi duyguları ifade etmekten çekinirler, çünkü böyle bir davranışın olumsuz sonuçlara yol açabileceği düşünülür (Kulaksızoğlu, 1989).

Çocuk yetiştirme tarzları, ebeveyn davranışlarına göre genellikle iki ana kategoriye ayrılır: otoriter ve demokratik ebeveynlik. Otoriter ebeveynler, çocuklarının davranışlarını denetlemeye, şekillendirmeye çalışır ve bu süreçte çocuğa belirli standartlar koyar. Çocuğun anne ve babasına itaat etmesini erdemli bir davranış olarak görürler. Bu ebeveynler, çocuklarını cesaretlendirmek yerine sadece anne ve babalarının söylediklerinin doğru olduğuna inanarak, çocuklarının buna uymasını beklerler (Kulaksızoğlu, 1989). Durum böyle olunca düşük özsaygı, duygusal ifade de zorluk, aileye bağımlılık, sürekli denetim altında olduğu için kaygılı bireyler olarak ortaya çıkarlar.

2.7.4. Ana- baba tutumlarının çocuğun gelişim alanına etkileri

Beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutum geliştirmek, bireylerin yaşam boyu spor alışkanlığı kazanarak yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerini sağlıklı geçirmeleri açısından büyük önem taşır. Ortaöğretim-lise dönemi, bu alışkanlıkların kazandırılmasında kritik bir rol oynar (Hazar vd., 2021). Öte yandan ebeveynlerin tutumlarının, çocuklarının davranışlarını şekillendirmede büyük bir rol oynadığı ve çocukların, ebeveynlerinin davranışlarını model alarak kendi kişiliklerini inşa etmeye çalıştıkları bilinmektedir (Kekeç, 2019). Örneğin; anne-baba-çocuk ilişkisine bakıldığında anne ve babanın tutumlarına göre çocuğun davranışlarının şekillendiği görülmektedir. Çocukların yaşamında dengesizliklere neden olan birçok yeterli ve uygun olmayan davranışların anne ve baba tutumlarının yol açtığı gözlenmiştir (Günalp, 2007).

Anne ve babanın çocukla kurduğu bağ, sergiledikleri tutum ve davranışlar, çocuğun gelecekteki yaşamını derinden etkiler. Birçok gelişim kuramı, bu ilişkinin önemine dikkat çeker. Erikson'un insan yaşamını sekiz psikososyal gelişim evresine ayırdığı teorisine göre, doğru ebeveyn tutumları, çocuğun kendisine ve çevresine güven duyan, bağımsız, ve sağlam bir kimlik geliştiren bireyler olarak yetişmesini sağlar (Kızılpınar vd. 2019).

2.7.4.1. Kişilik gelişim alanına etkileri

Çocuklar için hayatları boyunca onları destekleyen bir aileye sahip olmak büyük bir değer taşır. Anne ve babaların, çocuklarının eğitiminde dikkat etmeleri gereken önemli bir faktörde, kendi beklentileriyle çocuklarının yetenekleri arasında uygun bir denge

kurabilmektir. Bu denge sağlanmadığında, çocukların kişilik gelişiminde sorunlar yaşanabilir. Bu dönemde çocuklara birçok temel beceri kazandıran bireyler anne ve babadır. Çocuklar, ailelerinde gördükleri değerler ve örnek aldıkları davranışlar doğrultusunda kimliklerini oluşturur. Bu süreç, onların eğitim hayatında ve toplumsal uyum sağlama becerilerinde önemli bir rol oynar. Birçok aile, çocuklarına karşı sergiledikleri yanlış tutumları, çocuklarında istenilmeyen davranışlar gördüklerinde anlarlar. Ancak bu noktada gerekli düzeltmeleri yapmak için geç kalmış olabilirler. Bu nedenle, ailelerin ebeveynlik konusunda kendilerini geliştirmeli, uzmanlardan yardım alarak geleneksel çocuk yetiştirme tarzlarının yerine daha bilinçli yaklaşımlar benimsemeleri giderek daha önemli hale gelmektedir. Bu sayede aileler, çocuklarıyla sağlıklı ve etkili bir iletişim kurabilirler (Özel ve Zelyurt, 2016).

Günümüzde yapılan çalışmalar, anne ve babaların tutumlarının, çocukların özgüven gelişiminde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle okul öncesi dönemde, ebeveyn davranışlarının özgüven üzerindeki etkisini anlamak, bu süreçte karşılaşılan pek çok sorunun çözümüne büyük katkı sağlayabilir (Günalp, 2007).

2.7.4.2. Fiziksel gelişim alanına etkileri

Motor gelişim süreci, biyolojik ve çevresel etmenlerin yanı sıra, doğum öncesi, doğum sonrası ve sonrasındaki dönemlerle de şekillenir. Bu faktörler, hareket becerilerinin kazanılmasını ve zamanla gelişmesini etkileyen önemli unsurlardır. Oyunların ve oyun malzemelerinin, fiziksel gelişimi destekleyecek şekilde düzenlenmesi çocuk için çok önemlidir. Ailelerin, çocuklarını fiziksel aktivite, beden eğitimi ve spor konusunda teşvik etmesi ve bu alanda örnek olmaları fiziksel gelişimlerine katkı sağlayacak, aynı zamanda çocuğun bilgisayar ve internet bağımlılığını da engelleyecektir. Dolayısıyla fiziksel etkinliklere yönlendirmek, çocuğun enerjisini olumlu faaliyetlere yönlendirmesine katkıda sağlayacaktır (Arslan, 2022).

2.7.4.3. Psikomotor gelişim alanına etkileri

Aşırı koruyucu ailelerde yetiştirilen çocukların aileye bağımlı oldukları ve özgüvenlerinin düşük olduğu ifade edilmektedir. Bu çocukların sosyal yaşamlarında gelişimleri sağlıklı değildir. Toplumca kabul görmeleri çok zordur (Uykan ve Akkaynak, 2019).

Anne-baba tutumları, çocuğun ileriki yaşlardaki sosyal ilişkilerini büyük ölçüde şekillendirmektedir. Örneğin, otoriter bir aile ortamında büyüyen bir çocuğun, sosyal ilişkilerinde baskı ve otoriteye önem vermesi ya da tutarsız bir ailede yetişen bir çocuğun sosyal ilişkilerinde dengesiz davranışlar sergilemesi beklenebilir. Elbette, sosyalleşmeyi etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Çocuğun yetişkinlerle ve yaşlılarıyla olan etkileşimi, teknolojiyle olan ilişkisi, kültürel ortam, kalıtım, çevresel koşullar ve okul bu faktörler arasında gösterilebilir. Ancak tüm bu faktörlere rağmen, sosyalleşme sürecinde en önemli etkinin aile olduğu söylenebilir. Çünkü anne ve babanın tutumu, çocuğun bağlanma biçimini doğrudan etkilemektedir. Bağlanma biçimi ise çocuğun sosyal ilişkilerinin nasıl şekilleneceğini belirler. Örneğin, güvenli bağlanan çocuklar çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurabilirken, saplantılı bağlanan çocuklar genellikle kendilerini değersiz hisseder, başkalarını ise değerli görür ve sürekli kendini ispat etme çabasına girer. Bu durum, sosyal çevreleriyle çeşitli problemler yaşamalarına yol açar. Anne-baba tutumlarının bağlanma biçimini etkilediği gerçeği göz önüne alındığında, örneğin sürekli cezalandırılan ve ağır disiplin altında yetişen bir çocuğun güvenli bir bağlanma geliştirmesi oldukça zor olacaktır. Bu durum, otoriter bir aile yapısının çocuğun sosyal ilişkilerindeki sorunlara temel oluşturabileceğini göstermektedir. (Ceylan, 2017).

2.7.5. Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları

Diğer eğitim alanlarında olduğu gibi, beden eğitimi ve spor alanında da tutumlara yönelik çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Bazı araştırmalarda beden eğitimi dersine yönelik tutum ölçekleri geliştirilirken, bazıları ise daha önce oluşturulmuş tutum ölçeklerini farklı yaş gruplarından, okullardan ve özelliklere sahip öğrencilere uygulayarak dersle ilgili tutumları tespit etmeye odaklanmaktadır (Erbaş, 2012). Beden eğitimi ve sporu benimseyen toplumlarda, beden eğitimi dersine yönelik olumsuz bakış açısı büyük ölçüde azalmaktadır. Ülkemizde eğitim sisteminin temel unsurlarından biri olan bu ders, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin tutumları doğru bir şekilde analiz edilmelidir. Olumsuz tutumların sistematik bir şekilde düzeltilmesi, olumlu tutumların ise desteklenerek güçlendirilmesi gerekmektedir (Girgeç, 2022).

Çocukların beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımı, büyük ölçüde ailelerin konuya bakış açlarına bağlıdır. Ailelerin bu aktivitelerle ilgili tutumları, çocukların bu faaliyetlere katılıp katılmama kararlarında önemli bir rol oynamaktadır. Bazı aileler, beden eğitimi ve sporun çocuk gelişimi, fiziksel sağlığı ve sosyalleşme üzerindeki olumlu etkilerinin

farkındadır ve çocuklarını bu tür etkinliklere katılmaya teşvik ederler. Ancak, çoğu aile için bu aktiviteler genellikle öncelikli olmayabilir ve bu nedenle çocuklarının spor yapma isteğine sıcak bakmamaktadırlar (Güven, 2006). Bu tutum, çocuğun sosyal, fiziksel ve duygusal gelişimini etkileyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

İlköğretim kademesinde öğrencilerin beden eğitimi dersine katılımı, büyük ölçüde ailelerin bu alandaki tutumlarıyla şekillenmektedir. Ailelerin bu aktivitelerle ilgili tutumları, çocuklarının bu derslere katılıp katılmama kararlarında en belirleyici unsurlardan biridir. Bazı aileler, beden eğitimi ve sporun sosyalleşme sürecine olan olumlu etkilerinin farkında olup, çocuklarının bu aktivitelerle ilgili katılımını desteklerken; diğer aileler, sporun akademik başarıyı olumsuz etkileyeceğini ve sakatlanmalara yol açacağını düşünerek çocuklarının bu faaliyetlere katılmasına sıcak bakmamaktadırlar. Bu düşünceler, toplumumuzda yaygın olan sporun zararları hakkındaki genel kanaatin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte, beden eğitimi ve sporun toplumda büyük bir kesime yaygın olarak kabul edildiği ve eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak görüldüğü ülkelerde bu tutum farklıdır. Okul ve aile ilişkilerinin sağlıklı işlediği bu toplumlarda, ailelerin çocuklarının spor etkinliklerine katılımını desteklemeleri sağlanmış, bu şekilde olumsuz tutumlar büyük ölçüde ortadan kaldırılmıştır. Bilimsel araştırmalar da gelişmiş ülkelerde ailelerin çoğunlukla çocuklarının spor aktivitelerine katılımını olumlu yönde desteklediğini göstermektedir (Öncü, 2007).

Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri, çocukların beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımında önemli bir etkiye sahiptir. Bu durum, özellikle çocukların hangi spor dalını tercih edeceği konusunda belirleyici faktörlerden biridir. Örneğin, atletizm ve futbol gibi branşlar ekonomik açıdan ailelere fazla bir mali yük getirmezken, tenis ve kayak gibi sporlar ise maddi açıdan daha fazla kaynak gerektirmektedir. 10-15 yıl öncesine kadar, anne-babaların sporu bir meslek olarak seçmek isteyen çocuklarına karşı genellikle olumsuz bir tutum sergiledikleri bilinmekteydi. Ayrıca, akademik hayat ile spor faaliyetlerinin bir arada yürütülmesi aileler tarafından neredeyse imkânsız olarak değerlendiriliyordu. Ancak, son yıllarda bazı spor dallarında sporcuların ciddi maddi kazançlar elde etmesi, ailelerin çocuklarını spora yönlendirme konusunda daha istekli olmalarına yol açmıştır. Bu olumlu bir gelişme gibi görünse de, bunun temel nedeni beden eğitimi ve sporun çocuk gelişimindeki öneminin anlaşılmasından ziyade, sporun bir meslek edinilmesi durumunda ekonomik getirilerinin yüksek olduğunun düşünülmesidir. Bunun yanı sıra, akademik başarı konusunda beklentileri düşük olan aileler, çocuklarının ilgi ve yeteneklerini göz ardı ederek

onları sporcu olmaları için zorlamaktadır. Bu durum ise çocukların kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Güven ve Öncü, 2006). Öte yandan sporcu ebeveynlerin, çocukların veya ergenlik çağındaki gençlerin spora katılımı ve sporcu olma hedefleri üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabileceği ifade edilebilir. Bu nedenle, sporcu ebeveynlik kavramının incelenmesi ve daha iyi anlaşılması, sporcuların performansları ve spora katılımları açısından büyük bir önem taşımaktadır (Esin ve Bayköse, 2023).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

3. 1. Araştırma Modeli

Yapılan çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli bir durumu kapsamlı bir şekilde yansıtmak ve açıklamak için tasarlanan bir model olarak adlandırılmaktadır (Karasar, 2010).

3. 2. Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Tokat İlinde ortaöğretimde öğrenim gören öğrenci ve velileri oluşturmakta olup, örneklem grubu Reşadiye ilçesinde ortaokulda öğrenim gören 155 öğrenci, 155 öğrenci velisi olmak üzere toplamda 310 katılımcı kapsamındadır.

3. 3. Veri Toplama Araçları

Aşağıda araştırma sürecinde kullanılan Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili ve Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeğine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3. 3. 1. Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ)

Uğraş ve Temel (2020) tarafından geliştirilen Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (BEDİÖ) Ölçeğin tek faktörlü ve 10 maddeden olduğu tespit edilmiştir. Ölçek maddeleri 5’li likert dereceleme ile ölçeklendirilmiştir. Maddeler “Tamamen Katılıyorum (5)” ile “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” arasında puanlandırılmıştır.

3. 3. 2. Ana Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği

Çalışmada Öncü ve Güven (2011) yılında geliştirilen Ana-Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 13’ü olumlu ve 8’i olumsuz toplam 21 madde içermektedir. 21 maddeden oluşan ölçek 4 alt faktörden Faktör-1(Algısal): 5-7-11-12-13-15-17-20; Faktör-2 (İşlevsel): 1-3-9-10-18; Faktör-3 (Destek): 2-4-6-8; Faktör-4 (Önem): 14-16-19-21 kapsamındadır. Olumlu tutum ifadelerinin seçenekleri “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde

sıralanmış; 5, 4, 3, 2 ve 1 şeklinde puanlanmıştır. Olumsuz ifadelerin seçenekleri ise 1, 2, 3, 4 ve 5 şeklinde ters olarak puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 105, en düşük puan ise 21'dir.

3. 4. Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($p>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanların ve alt boyut toplam puanlarının cinsiyet, spora yönlendirme, okul dışı sportif faaliyetlere katılım, spor geçmişi vb değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği Student testi ile, yaş, sınıf, gelir düzeyi, eğitim vb. değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Aalizi (One-way ANOVA) ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi toplam puanı ile ebeveynlerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam puanları ve alt boyut toplam puanları arası ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile, ebeveynlerin ana baba beden eğitimi tutum durumlarının öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyleri üzerine etkisi ise regresyon analizi ile belirlenmiştir. Araştırma bulgularının, ortalama ve standart sapma değeri gösterilmiş olup, sonuçlar $p<0,05$ önem seviyesinde anlamlı kabul edilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalar SPSS 22.0 V istatistik paket programda yapılmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığını kontrol etmek amacı ile güvenirlik katsayıları (cronbach alpha) hesaplanmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplara ait iç tutarlılık katsayıları

Ölçek	İç Tutarlılık Katsayısı	Değerlendirme
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	0,906	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Algısal</i>	0,891	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>İşlevsel</i>	0,854	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Destek</i>	0,802	Yüksek Düzeyde Güvenilir
<i>Önem</i>	0,708	Orta Düzey Güvenilir
Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgi Ölçeği	0,911	Yüksek Düzeyde Güvenilir

Araştırmada katılımcıların ölçek maddelerine vermiş oldukları cevapların iç tutarlılığı yüksek ve orta düzeyde güvenilir bulunmuştur (Tablo 3.1).

4. BULGULAR

Tablo 4.1 Çocuk katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Spora yönlendirme	n	%
Kadın	71	45,8	Evet	132	85,2
Erkek	84	54,2	Hayır	23	14,8
Toplam	155	100,0	Toplam	155	100,0

Sınıf	n	%	Okul dışı sportif faaliyetler	n	%
5.sınıf	62	40,0	Evet	71	45,8
6.sınıf	43	27,7	Hayır	84	54,2
7.sınıf	30	19,4	Toplam	155	100,0
8.sınıf	20	12,9			
Toplam	155	100,0			

Araştırmaya 84 erkek, 71 kız olmak üzere toplam 155 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu (%40,0) 5. Sınıfta öğrenim görmekte, aileleri tarafından spora yönlendirilmekte (%82,2) ve çoğunlukla okul dışı faaliyetlere katılmamaktadırlar (Tablo 4.1).

Tablo 4.2. Velilerin demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	n	%	Spor yapma durumu	n	%
Kadın	95	61,3	Evet	25	16,1
Erkek	60	38,7	Hayır	130	83,9
Toplam	155	100,0	Toplam	155	100,0

Eğitim	n	%	Gelir Durumu	n	%
İlköğretim	70	45,2	Düşük (Gelir<Gider)	12	7,7
Lise	60	38,7	Orta (Gelir=Gider)	134	86,5
Üniversite	25	16,1	Yüksek(Gelir>Gider)	9	5,8
Toplam	155	100,0	Toplam	155	100,0

Yaş grubu (yıl)	n	%	Spor Geçmişi	n	%
35 yaş altı	40	25,8	Evet	32	20,6
35-40	41	26,5	Hayır	123	79,4
41-45	50	32,3	Toplam	155	100,0
46 ve üstü	24	15,5			
Toplam	155	100,0			

Araştırmaya 95 kadın, 60 erkek olmak üzere toplam 155 veli katılmıştır. Çalışmaya katılan velilerin çoğunluğu (%45,2) ilköğretim seviyesinde eğitim düzeyine; orta düzeyde (%86,5) gelir durumuna sahiptir. Ayrıca velilerin yaş aralığı çoğunlukla 41-45 (%32,3) aralığında olup, yine büyük çoğunluğunun (%79,4) spor geçmişinin olmadığı ve aktif spor yapmadıkları (%83,9) belirlenmektedir (Tablo 4.2).

Tablo 4.3. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi

Demografik özellikler	Değişkenler	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Cinsiyet	Kadın	71	44,82	6,05	0,167
	Erkek	84	43,18	8,25	
Spora Yönlendirme	Evet	132	44,78	6,47	<0,001
	Hayır	23	39,04	9,95	
Sınıf	5.sınıf	62	45,97a	4,54	<0,001
	6.sınıf	43	45,49a	5,38	
	7.sınıf	30	40,83b	9,51	
	8.sınıf	20	38,90b	10,40	
Okul dışı sportif faaliyetler	Evet	71	45,73	5,31	0,005
	Hayır	84	42,40	8,44	

Araştırmada öğrencilerin incelenen sosyo-demografik özelliklerine beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ebeveyni tarafından spora yönlendirilen öğrencilerin yönlendirme yapılmayanlara göre, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre, okul dışı sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin katılmayanlara göre beden eğitimi ve spor dersine ilgi toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$; Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Velilerin cinsiyetine göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	Erkek	95	82,81	9,83	0,716
	Kadın	60	82,22	10,01	
<i>Algısal</i>	Erkek	95	49,92	4,41	0,729
	Kadın	60	50,17	4,36	
<i>İşlevsel</i>	Erkek	95	19,07	3,90	0,684
	Kadın	60	19,33	3,79	
<i>Destek</i>	Erkek	95	16,42	2,49	0,197
	Kadın	60	15,87	2,76	
<i>Önem</i>	Erkek	95	16,75	2,05	0,103
	Kadın	60	16,13	2,59	

Araştırmada erkek ve kadın ebeveynlerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Tablo 4.4).

Tablo 4.5. Velilerin yaş dağılımına göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Yaş Grubu (yıl)	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	35 yaş altı	40	82,73	8,15	0,553
	35-40	41	84,02	9,11	
	41-45	50	82,34	11,51	
	46 ve üstü	24	80,38	10,20	
<i>Algısal</i>	35 yaş altı	40	49,33	4,38	0,582
	35-40	41	50,63	3,89	
	41-45	50	50,18	4,59	
	46 ve üstü	24	49,75	4,78	
<i>İşlevsel</i>	35 yaş altı	40	19,95	2,90	0,348
	35-40	41	19,05	3,46	
	41-45	50	19,14	4,11	
	46 ve üstü	24	18,17	5,10	
<i>Destek</i>	35 yaş altı	40	16,35	2,28	0,085
	35-40	41	16,95	1,55	
	41-45	50	15,86	3,04	
	46 ve üstü	24	15,42	3,26	
<i>Önem</i>	35 yaş altı	40	16,73	1,87	0,622
	35-40	41	16,71	2,33	
	41-45	50	16,40	2,37	
	46 ve üstü	24	16,04	2,68	

Araştırmada ebeveynlerin yaş dağılımına göre ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Tablo 4.5).

Tablo 4.6. Velilerin aktif spor yapma durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Spor yapma	N	Ortalama	Std. sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	Evet	25	86,48	8,53	0,031
	Hayır	130	81,83	9,96	
<i>Algısal</i>	Evet	25	50,32	5,16	0,703
	Hayır	130	49,95	4,23	
<i>İşlevsel</i>	Evet	25	20,92	2,72	0,013
	Hayır	130	18,84	3,95	

Tablo 4.6. devamı

Ölçek ve alt boyutları	Spor yapma	N	Ortalama	Std. sapma	p değeri
<i>Destek</i>	Evet	25	17,48	2,04	0,007
	Hayır	130	15,96	2,63	
<i>Önem</i>	Evet	25	17,28	1,93	0,042
	Hayır	130	16,36	2,32	

Araştırmada spor yapma durumuna göre ebeveynlerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları (algısal alt boyut hariç) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$; Tablo 4.6). Spor yaptığını beyan eden velilerin, ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları, spor yapmayan velilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.7. Velilerin gelir durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Gelir durumu	N	Ortalama	Std. sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	Düşük (Gelir<Gider)	12	86,67	9,97	0,219
	Orta (Gelir=Gider)	134	82,04	9,56	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	85,11	13,49	
<i>Algısal</i>	Düşük (Gelir<Gider)	12	50,33	3,92	0,616
	Orta (Gelir=Gider)	134	49,90	4,36	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	51,33	5,45	
<i>İşlevsel</i>	Düşük (Gelir<Gider)	12	21,08	2,87	0,195
	Orta (Gelir=Gider)	134	19,04	3,91	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	18,67	3,67	
<i>Destek</i>	Düşük (Gelir<Gider)	12	17,33	2,06	0,193
	Orta (Gelir=Gider)	134	16,06	2,63	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	16,89	2,57	
<i>Önem</i>	Düşük (Gelir<Gider)	12	17,75	2,30	0,079
	Orta (Gelir=Gider)	134	16,35	2,19	
	Yüksek (Gelir>Gider)	9	17,22	3,15	

Araştırmada ebeveynlerin gelir durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Tablo 4.7).

Tablo 4.8. Velilerin eğitim durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	İlköğretim	70	81,81	10,99	0,123
	Lise	60	81,93	8,88	
	Üniversite	25	86,28	8,19	
<i>Algısal</i>	İlköğretim	70	49,51	4,83	0,266
	Lise	60	50,12	3,85	
	Üniversite	25	51,16	4,15	
<i>İşlevsel</i>	İlköğretim	70	19,31	4,14	0,121
	Lise	60	18,52	3,68	
	Üniversite	25	20,36	3,15	
<i>Destek</i>	İlköğretim	70	15,76	2,92	0,060
	Lise	60	16,33	2,38	
	Üniversite	25	17,16	1,84	
<i>Önem</i>	İlköğretim	70	16,64	2,40	0,470
	Lise	60	16,23	2,27	
	Üniversite	25	16,80	1,96	

Araştırmada ebeveynlerin eğitim durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Tablo 4.8).

Tablo 4.9. Çocuğunun kaçınıcı sınıfta okuduğuna göre velilerin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Sınıf	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	5.sınıf	62	83,76a	9,01	0,050
	6.sınıf	43	84,47a	9,74	
	7.sınıf	30	80,23ab	9,58	
	8.sınıf	20	78,40b	11,82	
<i>Algısal</i>	5.sınıf	62	50,39	4,31	0,358
	6.sınıf	43	50,49	4,47	
	7.sınıf	30	48,87	4,91	
	8.sınıf	20	49,55	3,38	
<i>İşlevsel</i>	5.sınıf	62	19,55	3,41	0,087
	6.sınıf	43	19,65	3,49	
	7.sınıf	30	19,03	3,82	
	8.sınıf	20	17,20	5,35	

Tablo 4.9. devamı

Ölçek ve alt boyutları	Sınıf	N	Ortalama	Std. sapma	p değeri
<i>Destek</i>	5.sınıf	62	16,55a	2,18	0,021
	6.sınıf	43	16,77a	2,23	
	7.sınıf	30	15,50ab	3,04	
	8.sınıf	20	15,00b	3,32	
<i>Önem</i>	5.sınıf	62	16,63	2,23	0,159
	6.sınıf	43	16,95	2,20	
	7.sınıf	30	16,20	2,16	
	8.sınıf	20	15,65	2,64	

Araştırmada, çocuğunun kaçınıcı sınıfta okuduğuna göre velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ($p=0,050$) ve destek alt boyut toplam puanları ($p=0,021$) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Tablo 4.9). Çocuğu 5. ve 6. sınıfta okuyan velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve destek alt boyut toplam puanları çocuğu 8. sınıfta okuyan velilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.10. Velilerin spor geçmişine göre ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Spor Geçmişi	N	Ortalama	Std. sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	Evet	32	85,44	8,10	0,038
	Hayır	123	81,84	10,18	
<i>Algısal</i>	Evet	32	50,66	3,88	0,352
	Hayır	123	49,85	4,50	
<i>İşlevsel</i>	Evet	32	19,97	3,42	0,191
	Hayır	123	18,97	3,94	
<i>Destek</i>	Evet	32	17,22	1,88	0,013
	Hayır	123	15,94	2,70	
<i>Önem</i>	Evet	32	16,94	1,90	0,235
	Hayır	123	16,40	2,37	

Araştırmada, velilerin spor geçmişi olup olmama durumuna göre ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ($p=0,038$) ve destek alt boyut toplam puanları ($p=0,013$) arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (Tablo 4.10). Spor geçmişi olduğunu beyan eden velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve destek alt boyut toplam puanları spor geçmişi olmayan velilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.11. Çocuğunun cinsiyetine göre velilerin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi

Ölçek ve alt boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	p değeri
Ana Baba Beden Eğitimi Tutum Ölçeği	Kadın	71	82,70	9,42	0,887
	Erkek	84	82,48	10,29	
<i>Algısal</i>	Kadın	71	50,45	4,51	0,254
	Erkek	84	49,64	4,26	
<i>İşlevsel</i>	Kadın	71	18,96	3,70	0,522
	Erkek	84	19,36	3,98	
<i>Destek</i>	Kadın	71	16,41	2,51	0,376
	Erkek	84	16,04	2,68	
<i>Önem</i>	Kadın	71	16,28	2,24	0,254
	Erkek	84	16,70	2,31	

Araştırmada çocuğunun cinsiyetine göre velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir ($p>0,05$; Tablo 4.11).

Tablo 4.12. Öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi ile velinin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi arasındaki ilişki

Ölçekler ve alt boyutlar		Tutum	Algısal	İşlevsel	Destek	Önem
İlgi	r değeri	0.336	0.191	0.333	0.258	0.300
	p değeri	<0,001	0,017	<0,001	0,001	<0,001

İlgi: beden eğitimi ve spor dersine ilgi Ölçeği; Tutum: ana baba beden eğitimi tutum Ölçeği

Araştırmada öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi ile velinin ana baba beden eğitimi tutum toplam ve alt boyut toplam puanları arasında istatistiki olarak zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Velilerin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi arttıkça çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi de arttığı görülmektedir (Tablo 4.12).

Tablo 4.13. Öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi ile velinin ana baba beden eğitimi tutum düzeyi arasındaki ilişkinin denklemi

Değişken	B	S _b	T	p değeri	R ² -değeri
Sabit	23,30	4,713	4,944	<0,001	0,113
Tutum	0,250	0,057	4,409	<0,001	

Bağımlı değişken: İlgi

Araştırmada, ğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi ölçek toplam puanı ile velinin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam puanı arasında tahmin edilen ilişkinin denklemine göre; velinin ana baba beden eğitimi tutum puanındaki bir birimlik artış, öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi ölçek toplam puanında 0,250 puanlık artışa neden olacaktır. Velinin ana baba beden eğitimi tutum ölçek puanı öğrencinin beden eğitimi ve spor dersine ilgi ölçek toplam puanındaki varyasyonun % 11,3'lk kısmını izah etmektedir (Tablo 4.13).

5. TARTIŞMA

Çalışmada cinsiyet değişkeni açısından (tablo 4.1. ve 4.11.) öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Türksoy ve Özlü (2022) araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenini; öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sınıf düzeyleri de bu tutumlar ve davranışlar üzerinde belirgin bir fark yaratmamıştır. Rivera-Perez vd., (2021) çalışmalarında, cinsiyete ilişkin değişkenlerin ön test sonuçlarında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, cinsiyetin belirgin bir etkisinin olmadığını göstermektedir ve çalışma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. İlaveten Uslu ve Özlü (2022) araştırma sonucunda, erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Nitekim bu sonuç, çalışma bulguları ile farklılık göstermektedir. Hu vd., (2021) tarafından yürütülen çalışmada, erkek öğrencilerin beden eğitimi derslerinde kız öğrencilere kıyasla daha aktif oldukları belirlenmiştir.

Öte yandan çalışmanın bulgu sonuçlarına göre; spora yönlendirilen, 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören ve okul dışı sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Nitekim 5. ve 6. sınıftaki öğrenciler 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre, genellikle oyun oynamayı ve fiziksel aktiviteyi daha çok seven bir yaş grubunda olarak adlandırılabilir. Bu sonuca ek olarak 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin 5. ve 6. sınıf öğrencilerine göre akademik başarı ve sınav kaygısı (örneğin, lise giriş sınavlarına hazırlık) ön planda olduğundan beden eğitimi dersine olan ilgi azalabilir. Başka bir ifadeyle 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sınavdan kaynaklı olarak akademik çalışmalara daha çok vakit ayırmaları gerekebilir. Buna ek olarak çalışmada çıkan bu sonuç ailelerin çocukların sınıf seviyesi arttıkça beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım durumlarını daha az desteklemelerinden de kaynaklı olabilir (Tablo 4.1., 4.3. ve 4.9.). İlaveten bu bulguları, Yıldız ve Özbek (2018) ve Korkmaz ve Haloğlu (2011) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Literatür incelemesinde çalışmamızın bulguları ile paralellik gösteren başka çalışmalarda mevcuttur. Öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarında azalma olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Koca ve Aşçı, 2006; Güllü vd., 2009; Arabacı 2009; Uluişik vd., 2016; Güllü, 2007; Özyalvaç, 2010; Uluişik, 2015; Sivrikaya ve Kılçık, 2017). Tunç vd., (2021) yapmış oldukları çalışmanın araştırma sonuçlarına göre, ortaokul

öğrencileri arasında 5. sınıfın ve okul takımına katılımın büyük bir öneme sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Okul takımına katılan öğrencilerin, katılmayanlara göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek benlik saygısının, bireylerin kendileriyle barış içinde olmalarını ve hayata daha olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmalarını sağlayabileceği düşünülmektedir. Bunlara ek olarak Öncü ve Güven (2011) tarafından yürütülen çalışmada ise; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile çocuklarının okudukları sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Certel vd., (2020), ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine (6., 7. ve 8. sınıf) göre beden eğitimi dersindeki sportmenlik davranışlarını incelemiş; uygun davranış sergileme, uygunsuz davranışlardan kaçınma ve toplam ölçek skorlarında, en yüksek ortalamanın 6. sınıf öğrencilerine ait olduğu gözlemlenmiştir. Eşkil vd., (2023) araştırma sonuçlarına göre, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik mutluluk düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, 5. sınıf öğrencilerinin mutluluk ortalamalarının 6. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine aynı çalışmanın cinsiyet açısından sonuçlarına bakıldığında erkek öğrencilerin derste daha mutlu oldukları ve bu mutluluğun kaynağının derste daha aktif olmalarından kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Bunlara ilaveten Özsaydı ve Gorucu (2024) tarafından yürütülen çalışmada; cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerinin, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve eğilimlerinde önemli etkiler yarattığına dair sonuçlar ortaya koymuştur. Cinsiyet farklılıklarının fiziksel aktivitelerin toplumsal algılarıyla ilişkilendirildiği ve erkek öğrencilerin genellikle beden eğitimi derslerine daha olumlu tutum sergilediği belirlenmektedir. Nitekim bu sonuç, çalışma bulgularıyla farklılık göstermektedir. Pineiro-Cossio vd., (2021) çalışmasında, son dönemlerde çocuk ve ergenlerin ruh sağlığı, giderek daha fazla önem kazanan bir konu haline geldiğinden ve bu çerçevede, beden eğitimi dersleri ve okul sporlarının, psikolojik iyi oluşu desteklemede kritik bir rol oynadığına vurgu yapmıştır. İlaveten Martono Suherman vd., (2024) tarafından yürütülen çalışmada, beden eğitimi programlarının cinsiyet ve bireysel motivasyon faktörlerini dikkate alarak tasarlanmasının, öğrencilerin öğrenme çıktıları üzerinde önemli bir etki yarattığı belirtilmiştir.

Ebeveyn açısından incelendiğinde ise; cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Tablo 4.2., 4.4., 4.5., 4.7. ve 4.8.). Öte yandan spor yapan, çocuğu 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören, spor geçmişi olan velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve destek alt boyut toplam puanlarının

daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Tablo 4.10.' da spor yapan ve spor geçmişi olan velilerin puanlarının daha yüksek olması durumu sporu benimsemelerinden ve bu dersin önemli olduğunun bilincinde olmalarından kaynaklı olabilir. Başka bir ifadeyle ebeveynlerin sporun fiziksel ve sosyal faydalarını deneyimlemelerinden, sporla iç içe olmalarından ötürü çocuklarına da aktarma eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanabilir. 5. ve 6. sınıf öğrenci velilerinin 7. ve 8. sınıf öğrenci velilerine göre, daha çok destekleme durumu ise sınavdan kaynaklı akademik bir kaygı duymamalarından kaynaklı olabilir. Alanyazın incelendiğinde; ortaöğretim mezunu ebeveynlerin, çocuklarının beden eğitime yönelik tutumlarının, üniversite mezunu ebeveynlerin çocuklarına kıyasla daha olumlu olduğunu (Ruzbarska vd., 2021) tespit eden çalışmalara rastlanılmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular yine Yıldız ve Özbek (2018), Erbaş (2012) ve Yıldız (2013) tarafından yürütülen çalışma ile benzerlik göstermektedir. İlaveten Öncü ve Güven (2011) yaptıkları çalışmada anne ve babaların beden eğitimi ve spor dersi tutumlarının yüksek olduğunu tespit etmiş; Öztürk ve Yaşar (2017) ise ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğunu, özellikle sporla ilgilenen ve spor yapan ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Widyawan vd., (2020) çalışmalarında, ebeveynlerin evde, okulda ve toplumda öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılım sağladığı, beden eğitiminin desteklenmesi ve öğrenme gelişiminin teşvik edilmesi açısından önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Bunlara ilaveten Aslan (2019) tarafından yürütülen çalışmada; anne ve babası aktif spor yapan çocukların beden eğitimi dersi tutumları incelendiğinde, anne ve babası spor yapmayan çocukların tutumlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Suna ve Özkan (2022) araştırmasında ise aktif spor yapan ebeveynlerin, spor yapmayan ebeveynlere göre derse olan tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Ek olarak Öncü ve Güven (2011) çalışma sonuçlarına göre; ana ve babaların spor yapıyor olmaları, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını pozitif yönde etkilediği görülmektedir. Nitekim bu durum spor yapan ailelerin, sporun insanlara faydalı olduğunun bilincinde olmalarından ötürü çocuklarını o doğrultuda yönlendirmelerinden kaynaklı olabilir.

Alanyazın incelendiğinde örneğin; Yıldız (2013) tarafından yürütülen çalışmada ebeveynlerin cinsiyeti ile ebeveynlerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Yine Öncü (2007) çalışmasında ise, ebeveyn cinsiyetleri ile çocuklarının beden eğitimi ve spor dersine katılımlarına yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Akdoğan (2017) tarafından

yürütülen araştırmada velilerin beden eğitimi dersi tutumlarının yaş, eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Literatürdeki bu sonuçlar çalışma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Öte yandan çalışma sonuçlarıyla farklılık gösteren diğer araştırmalar incelendiğinde; Dülger (2020) çalışmasında anne ve babaların eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine çalışmanın lisansüstü düzeyinde eğitim almış anne ve babanın; ilkokul, ortaokul, lise ve lisansa oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Korkmaz ve Haloğlu (2011) çalışmasında; anne ve babanın eğitim seviyesine göre araştırmaya katılan öğrencilerin tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde en düşük tutum puan ortalaması hiç okumamış annelerin ve babaların çocuklarına ait olduğu, en fazla lisansüstü eğitim mezunu annelerin ve babaların çocuklarının olduğu saptanmıştır. İlaveten Yıldız (2013) araştırmasında lise mezunu ebeveynlerin, ilköğretim mezunu ebeveynlere göre beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Nitekim bu bulgular araştırma sonucuyla farklılık göstermektedir.

Dünyada beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar, genellikle yetersiz fiziksel tesisler, spor salonları ve malzeme eksikliği gibi altyapı yetersizlikleriyle başlamaktadır. Bunun yanında, beden eğitimi derslerinin veliler, öğrenciler ve eğitim yöneticileri tarafından akademik dersler kadar önemli görülmemesi, derslerin ikinci plana atılmasına neden olmaktadır. Akademik başarı baskısı, öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan ilgisini azaltırken, öğretmenler yeterli maddi ve manevi desteği görememekte, bu da motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, fiziksel ve psikolojik zorluklar, kültürel ve toplumsal cinsiyet engelleri, mesleki gelişim imkânlarının sınırlılığı ve öğrencilerin hareketsiz yaşam tarzları nedeniyle spora olan ilgilerinin azalması gibi faktörler de öğretmenlerin karşılaştığı başlıca problemler arasındadır. Tüm bu sorunlar, beden eğitimi derslerinin etkinliğini düşürmekte ve öğretmenlerin mesleki tatminini azaltmaktadır (Musonda, 2023; Dağdeviren vd., 2024; Mvula, 2024). Alanyazın incelendiğinde örneğin; Yılmaz vd. (2018) çalışmasında, dersin işlenmesi için gerekli olan tesis, spor salonu ve malzeme yetersizliğinin, derslerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini zorlaştırdığı hatta tamamen engellediğini belirtilmiştir. Ayrıca, okul yönetiminin bu sorunun çözümüne yönelik herhangi bir adım atmadığına dikkat çekilmiştir. Buna örnek olarak Karataş (2021) çalışmasında, okul yöneticilerinin yeterli yönetim becerilerine sahip olmaması durumunun, beden eğitimi öğretmenlerinin çalışma performansını olumsuz etkileyebileceğini vurgulamıştır. Nitekim bu durum, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerini tercih

etmemesine, dersin ve öğretmenin hem veliler hem öğrenciler hem de diğer branş öğretmenleri tarafından değer kaybetmesine yol açabilir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu tür sorunlarla başa çıkabilmesi için, okul yönetimlerinde sporu tanıyan, spora değer veren ve branş ayrımı yapmayan yöneticilerin bulunması elzemdir. Alanyazın incelendiğinde; Avcı (2022) tarafından yürütülen çalışmada, beden eğitimi ve spor dersinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için disiplinli ve sağlıklı bir ortamın oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Nitekim öğrencilerin disiplinsiz davranışları ile birlikte idarecilerin, diğer branş öğretmenlerinin ve velilerin derse karşı sergilediği tutumlar, öğretmenin motivasyonunu ve dersin işleyişini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. İlaveten Temiz ve Sivrikaya (2021) çalışmasında; beden eğitimi ve spor dersinin geniş alanlarda işlenmesi ve öğrencilerin hareketli olması nedeniyle öğretmenler için sürekli gözlem ve güvenlik sorumluluğu gerektiren bir ders olduğu vurgulanmıştır. Süreç içerisinde dersin işleniş; çalışma koşulları, altyapı eksiklikleri, malzeme yetersizlikleri, veli, öğrenci, yönetici vb. gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Dolayısıyla beden eğitimi ve sporun hem zihinsel hem de bedensel gelişime katkısı konusunda ve bu derslerin serbest zaman veya boş ders olarak algılanmaması hususunda tüm paydaşların bilinçlendirilmesi, derslerin sağlıklı işlenmesi için tüm eksikliklerin giderilmesi önem arz etmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öte yandan spora yönlendirilen, 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören ve okul dışı sportif faaliyetlere katılan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilgi toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Nitekim 5. ve 6. sınıftaki öğrenciler 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre, genellikle oyun oynamayı ve fiziksel aktiviteyi daha çok seven bir yaş grubunda olarak adlandırılabilir. Öte yandan 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin 5. ve 6. sınıf öğrencilerine göre akademik başarı ve sınav kaygısı (örneğin, lise giriş sınavlarına hazırlık) ön planda olduğundan beden eğitimi dersine olan ilgi azalabilir. Başka bir ifadeyle 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sınavdan kaynaklı olarak akademik çalışmalara daha çok vakit ayırmaları gerekebilir. Buna ek olarak çalışmada çıkan bu sonuç ailelerin çocukların sınıf seviyesi arttıkça beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılım durumlarını daha az desteklemelerinden de kaynaklı olabilir.

Ebeveyn açısından incelendiğinde ise; cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Öte yandan spor yapan, çocuğu 5. ve 6. Sınıfta öğrenim gören, spor geçmişı olan velilerin ana baba beden eğitimi tutum ölçek toplam ve destek alt boyut toplam puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada spor yapan ve spor geçmişı olan velilerin puanlarının daha yüksek olması durumu sporu benimsemelerinden ve bu dersin önemli olduğunun bilincinde olmalarından kaynaklı olabilir. Başka bir ifadeyle ebeveynlerin sporun fiziksel ve sosyal faydalarını deneyimlemelerinden, sporla iç içe olmalarından ötürü çocuklarına da aktarma eğiliminde oldukları şeklinde yorumlanabilir. 5. ve 6. sınıf öğrenci velilerinin 7. ve 8. sınıf öğrenci velilerine göre, daha çok destekleme durumu ise sınavdan kaynaklı akademik bir kaygı duymamalarından kaynaklı olabilir.

Sonuç olarak çalışmada velilerin, ana baba beden eğitimi tutum düzeyi arttıkça çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilgi düzeyi de arttığı görülmektedir. Velilerin beden eğitimi ve spor derslerine yönelik tutumları, çocukların bu derslere olan ilgisini ve katılımını doğrudan etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle çalışma; ailenin eğitim sürecinde çocuk üzerinde etkili olduğunu ve bu etkinin olumlu bir şekilde yönlendirilmesinin gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Nitekim süreç içerisinde velilerin

beden eğitimi dersine karşı olumlu bir bakış açısı geliştirmeleri için stratejiler desteklenmelidir. Bu desteklemeler (bilgilendirme seminerleri, farkındalık programları, etkinlikler vb.) öğrencilerin derse olan motivasyonu artırılabilir aynı zamanda toplumda spor kültürü oluşturularak, sporun bireysel ve toplumsal faydalarından daha geniş çapta yararlanılabilir.

Elde edilen verilerin analizi sonucun aşağıda önerilere yer verilmiştir.

- ✓ 7. ve 8. Sınıflarda, ortaokul müfredatında beden eğitimi dersinin önemi vurgulanmalı ve bu ders öğrenciler için eğlenceli ve motive edici (yeni branşların tanıtılması, yarışma formatında oyunlar, takım çalışması vb.) hale getirilmelidir.
- ✓ Ebeveynler ve öğrenciler arasında beden eğitimi dersinin önemine dair farkındalık (eğitim seminerleri, baba-oğul futbol turnuvası, anne-kız yoga dersleri vb.) artırılmalıdır.
- ✓ Spor yapmayan ebeveynlere yönelik bilinçlendirme ve teşvik edici; tanıtım broşürleri, yerel yönetimler işbirliği ile fitness, pilates, yürüyüş faaliyetleri, sporun faydalarını anlatan uzman konuşmacılar vb. etkinlikler düzenlenebilir.
- ✓ Okul etkinliklerine ailelerin davet edilmesi, çocukların beden eğitimi dersine olan ilgisini artırabilir.
- ✓ Çocukların bir spor dalında kendilerini başarılı hissetmeleri özgüvenleri artırır ve kötü alışkanlıklardan uzak durmaları kolaylaştırılabilir.
- ✓ Spor yaparak madde bağımlılığından kurtulmuş bireylerin başarı hikayeleri paylaşılabılır.
- ✓ Öğrencilerden, sporun kötü alışkanlıklardan uzak durmaya nasıl katkı sağladığını anlatan posterler, videolar veya kısa hikayeler hazırlamaları istenebilir.
- ✓ Doğa yürüyüşleri ve kamp etkinlikleri düzenlenerek öğrencilerin doğayla iç içe spor yapmaları sağlanarak kötü alışkanlıklardan uzak durmalarına yardımcı olunabilir.
- ✓ Çocukların spor dallarında başarılı olabilmesi için motive edici bir yaklaşım benimsenmelidir; baskı yerine teşvik ön planda tutulmalıdır.
- ✓ Beden eğitimi derslerinin diğer dersler kadar önemli olduğu, fiziksel aktivitenin zihinsel gelişimi ve akademik başarıyı desteklediği ailelere anlatılmalıdır.
- ✓ Beden eğitimi öğretmenleri, ailelerle düzenli toplantılar gerçekleştirerek çocuklarının gelişimlerini ve spor etkinliklerindeki performanslarını paylaşabilir.
- ✓ Televizyon, sosyal medya ve diğer iletişim araçları kullanılarak beden eğitimi ve sporun olumlu etkileri anlatılabilir.

- ✓ Belediyeler, çocuklar ve aileler için birlikte spor yapabilecekleri uygun spor alanları ve ücretsiz etkinlikler organize edebilir.
- ✓ Beden eğitimi dersleri okul müfredatındaki ağırlığı artırılarak daha nitelikli bir içerik sunulabilir.
- ✓ Okullarda ailelere yönelik beden eğitimi ve spor dersinin önemini anlatan seminerler düzenlenebilir.
- ✓ Çocuklarını spor faaliyetlerine yönlendiren ailelere belirli oranlarda maddi destek sağlanabilir.
- ✓ Çocuklarıyla spor etkinliklerine düzenli olarak katılan aileler için ödülleri ya da teşvik programları uygulanabilir.
- ✓ Çocukların aileleri ile katılabileceği okul sonrası spor programları teşvik edilebilir.
- ✓ Bu kapsamda çalışma yürütecek olan araştırmacılar, daha geniş bir örneklem grubuyla veya daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla karma çalışmalar (nitel ve nicel) planlayabilir.

KAYNAKLAR

- Ağbuğa, F. (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Etik Değerlere Sahip Olma Düzeylerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale.
- Akdoğan, B.(2017). *Lise Öğrencilerinin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arabacı, R. (2009). Attitudes Toward Physical Education and Class Preferences of Turkish Secondary and High School Students. *Elementary Education Online*, 8(1), 2-8.
- Arslan, A. (2022). Erken Çocukluk Döneminde Çocuğun Gelişiminin Desteklenmesinde Aile. *Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(4), 1676-1684.
- Aslan, H. H. (2019). *Beden Eğitimi Dersine Yönelik Anne-Baba Tutumlarının Ergen Öğrencilerin Derse Yönelik Tutumlarını Yordama Gücü (Nevşehir İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Avcı, A. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ve Onların Sorunları Üzerine Yapılmış Nitel Araştırmalardan Bir Meta-Sentez Çalışması. *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 5(2), 37-51.
- Aydın, E., Temel, A., ve Kangalgil, M. (2022). Geçmişten Günümüze Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5(1), 99-117.
- Bayram, L. (2013). *Düzenli Spor Yapmanın İslahvlerindeki Çocuk ve Gençlerin Sosyal Uyum ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi*, Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Cansel, E. (1969). Sosyal Devlet ve Aile. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(3).
- Ceylan, Ö. (2017). *Anne Baba Tutumları İle Çocuğun Sosyalleşme Süreci Arasındaki İlişki: Okul Öncesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Certel, Z., Bahadır, Z., ve Çelik, B. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 221-230.
- Christodoulidis T., Papaioannou A., and Digelidis N. (2001). Motivational Climate And Attitudes Towards Exercise in Greek Senior High School: A Yearlong Intervention, *European Journal of Sport Science*, 1(4): 1-12.

- Çelik, Z., ve Pulur, A. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(Özel).
- Çetin, S. (2013). *Aile İçi İletişime Facebookun Etkisi: Kütahya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Çiçek, Ş., Kirazcı, S., ve Koçak, S. (1998). Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmen Profili: Demografik Nitelikler, Yaşam Tarzı ve Çalışma Ortamı. *Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 32-42.
- Çoban, B., ve Turan, M. (2006). Öğrenci Görüşlerine Göre İdeal Beden Eğitimi Öğretmeninin Nitelikleri: Ölçek Geliştirme Çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 149.
- Dağdeviren, İ. C., Kök, M., Düz, N. ve Manav, Ö. (2024). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunların Tespiti Ve Çözüm Önerileri. *Usbilim Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 37-61.
- Demirhan, G., Coşkun, H., ve Altay, F. (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Görüşler. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(123).
- Derman, M. T., ve Başal, H. A. (2013). Okulöncesi Çocuklarında Gözlenen Davranış Problemleri İle Ailelerinin Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Devecioğlu, S., Çoban, B., ve Karakaya, Y. E. (2011). Türkiye’de Spor Eğitimi Sektörünün Görünümü. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 627-654.
- Dinç, Z. F., Sevimli, D., ve Uluöz, E. (2011). Ailelerin Çocuklarını Spor ve Fiziksel Aktiviteye Yönlendirmelerine İlişkin Görüşleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 93-102.
- Dülger, B. (2020). *Özel Eğitim Uygulama Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Anne Baba ve Yasal Varislerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinden Beklentilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Erbaş, M. K. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Anne- Baba Tutumlarının Psikomotor Beceri Düzeyleri ve Beden Eğitimi ve Spor Ders Tutumlarına Etkisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Esin, İ., ve Bayköse, N. (2023). Spora Katılımda Aile: Sporcu Ebeveynliği Hakkında Bir Derleme Çalışması. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 3(1), 29-45.
- Eşkil, K. G., Gökyürek, B., ve Okan, İ. (2023). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersi Mutluluk Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 34-46.
- Eyce, B. (2014). Tarihten Günümüze Türk Aile Yapısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1(4), 223-244.

- Girgeç, H. (2022). *Lise Öğrencilerinin ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları (Kahramanmaraş İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Gökce, H. (2017). Dünü, Bugünü, Yarını ile Aile. *Sosyoloji Notları*, 1(1), 50-63.
- Güllü, M. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği), *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Güllü, M., Güçlü, M. ve Arslan, C. (2009). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 273-288.
- Gülüm, V., ve Bilir, P. (2011). Beden Eğitimi Öğretim Programının Uygulanabilme Koşulları ile İlgili Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 57-64.
- Gümüşay, A. (2020). *Aile Sağlığı Merkezinde Görev Yapan Sağlık Personellerinin Sportif Aktiviteye Katılımlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Günel, A. (2007). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Öz güven Duygusunun Gelişimine Etkisi (Aksaray İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Güneri, Ş. (2023). Aile olmak ve tipleri. <https://www.senolguneci.com.tr/aile-olmak-ve-aile-tipleri/>. Erişim tarihi: Aralık 14, 2024.
- Gutmann, J., and Voigt, S. (2022). Testing Todd: Family Types and Development. *Journal of Institutional Economics*, 18(1), 101-118.
- Habyarimana, J. D. D., Tugirumukiza, E., and Zhou, K. (2022). Physical Education And Sports: A Backbone Of The Entire Community In The Twenty-First Century. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(12), 7296.
- Hallaç, S., & Öz, F. (2014). Aile Kavramına Kuramsal Bir Bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(2), 142-153.
- Hazar, G., Pepe, H., ve Hazar, Z. (2021). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması. *Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 33-40.

- Hu, D., Zhou, S., Crowley-McHattan, Z. J., and Liu, Z. (2021). Factors That Influence Participation in Physical Activity in School-Aged Children and Adolescents: A Systematic Review From The Social Ecological Model Perspective. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 3147.
- Işık, B. (2006). *Ailenin Örgütsel ve Yapısal Niteliğinin 60-72 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaplan, Y., ve Çetinkaya, G. (2014). Spor Yoluyla Toplumsallaşma-Yeniden Toplumsallaşma Süreci. *Uluslararası Spor Kültürü ve Bilimi Dergisi*, 2(Özel Sayı 2), 120-125.
- Karaarslan, K. (2021). *Sağlık Olsun*. (Edt. Karaarslan, K., Akbulut, M. ve Gültekin, F.) *Fiziksel ve Ruhsal Sağlık*. Server Yayınları.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, E. Ö. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sorunları. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Kasapoğlu, A., ve Karkıner, N. (2011). *Aile Sosyolojisi*. TC Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, 111.
- Kekeç, A. N. (2019). *Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Saldırganlık Davranışları ve Algılanan Anne Baba Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kır, İ. (2011). Toplumsal Bir Kurum Olarak Ailenin İşlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Kıroğlu, K. (2018). *Eğitimle İlgili Temel Kavramlar*. (Edt. Kıroğlu, K. ve Elma, C.).Eğitime Giriş. Pegem Akademi.
- Kızılpınar, S. Ç., Çolak, B., Atak, F. B., ve Öncü, B. (2019). Ergenlerde Anne Baba Tutumlarının İçselleştirme ve Dışsallaştırma Bozuklukları ile İlişkisi. *Kriz Dergisi*, 27(2), 63-70.
- Koca, C. ve Aşçı, F.H. (2006). An Examination of Self-Presentatinal Concern of Turkish Adolescents: An Example of Physical Education Setting. *Libra Publishers*, 41(16).
- Koç, Y. (2009). *İlk ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Fiziksel Uygunlukları ile Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Korkmaz Haşıl, N. ve Haloğlu Girgin, O. (2011). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşın Tutumlarının İncelenmesi. ISSN: 1306-3111. *E.Journal Of New World Sciences Academy*, 6(2).

- Kulaksızoğlu, A. (1989). Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Aile. *Eğitim ve Bilim*, 13(74).
- Kuter, F. Ö., ve Kuter, M. (2012). Beden Eğitimi ve Spor Yoluyla Değerler Eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (6), 75-94.
- Martono, M., Suherman, W. S., Nugroho, S., Setyawan, H., Sulistiyono, S., Pambudi, D. K., ... and Rahmatullah, M. I. (2024). Achievement of Physical Education Learning Results Based On Gender Review and Learning Motivation on High School Students in the Yogyakarta Region, Indonesia. *Retos: Nuevas Tendencias En Educación Física. Deporte Y Recreación*, (55), 1045-1052.
- Morris, A. S., Hays-Grudo, J., Zapata, M. I., Treat, A., and Kerr, K. L. (2021). Adverse and Protective Childhood Experiences and Parenting Attitudes: The Role Of Cumulative Protection in Understanding Resilience. *Adversity and Resilience Science*, 2, 181-192.
- Musonda, J. (2023). *Exploring The Availability of Facilities And Equipment For Teaching of Physical Education And Sport in Selected Government Primary Schools in Serenje District*, Doctoral Dissertation, The University of Zambia, Zambia.
- Mvula, V. (2024). *An Inquiry Into the Access and Condition of Sports Facilities For Physical Education Within Secondary Schools in Serenje District*, Doctoral Dissertation, The University of Zambia, Zambia.
- Nuriddinov, A. (2024). Karl Marx and the Thoughts of Class Theory on Sports Culture. *Modern Science and Research*, 3(1).
- Nuriddinov, A. (2024). The Connection Between Sport and Philosophy. *Modern Science and Research*, 3(1), 308-317.
- Olçay, O. (2008). *Bazı Kişisel ve Ailesel Değişkenlere Göre Okulöncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Yetenekleri ve Problem Davranışlarının Analizi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Orhan, R. (2019). Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 157-176.
- Öncü, E. (2007). *Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öncü, E., ve Güven, Ö. (2011). Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 28-37.
- Öncü, E., ve Güven, Ö. (2011). Beden Eğitimi Dersine Yönelik Ana-Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 5(3), 184-195.

- Özel, E., ve Zelyurt, H. (2016). Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (36).
- Özer, D. S., Süngü, B., ve Şılak, B. (2005). Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor. Araştıran Öğretmen, 35.
- Özerk, H. (2006). *Ana Babaların Çocuk Yetiştirmeye İlişkin Tutumlarının, Bilgi Düzeylerinin Ve 11- 18 Yaş Grubu Öğrencilerin Kendilerini Değerlendirmelerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özker, A., ve İşçi Baş, G. (2016). Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Aile Yapısı ve Boşanma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(30), 88-95.
- Özsaydı, Ş., ve Gorucu, A. (2024). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences*, 10(3), 164-171.
- Öztürk, İ. (2017). *11-14 Yaş Grubu Ergenlerin Algılanan Ana-Baba Tutumları ile Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, M. E., ve Yaşar, A. (2017). İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Ana Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 23-33.
- Özyalvaç, N. T. (2010). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının İncelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği)*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Pineiro-Cossio, J., Fernandez-Martinez, A., Nuviala, A., and Perez-Ordas, R. (2021). Psychological Wellbeing in Physical Education and School Sports: a Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3), 864.
- Rivera-Perez, S., Fernandez-Rio, J., and Iglesias Gallego, D. (2021). Effects of an 8-Week Cooperative Learning Intervention on Physical Education Students' Task And Self-Approach Goals, and Emotional Intelligence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 61.
- Ruzbarska, B., Antala, B., Gombar, M., and Tlucakova, L. (2021). The Gender and Education of Parents as Factors That Influence Their Views on Physical Education. *Sustainability*, 13(24), 13708.
- Sezer, Ö. (2010). Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19.

- Sivrikaya, Ö., ve Kılçık, M. (2017). İlköğretim Okulları 2.Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Düzce Örneği). *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 1-15, Manisa.
- Suna, Ç. G., ve Özkan, A. (2022). Examination of the Attitudes of the Parents to the Physical Education Course (Hakkari Province Example). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi* (UGEAD), Aralık, 2022;8(2): 508-524.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-Baba Tutum ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Türkiye’de Yapılan Çalışmalara Toplu Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Şahin, D. (2011). *Okul Müdürü, Öğretmen ve Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Şahin, M. (2023). *İlköğretim İkinci Kademedeki Öğrenim Gören Öğrenci ve Velilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kocaeli İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Temelli, M. E. (2019). *Koruma ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Aile Algısı: Bilecik Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova Üniversitesi, Yalova.
- Temiz, C. N., ve Sivrikaya, A. H. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Dersinde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi (Yurt İçi ve Yurt Dışı Değerlendirmesi). *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 12-39.
- Tunca, A. (2016). *Anne Babaların Evlilik Uyumu ile Ergenlerdeki Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Tunç, A. A., Çabıtcı, M., Devrilmez, M., ve Demirel, S. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi: Cinsiyet, Sınıf ve Okul Takımında Yer Alma Değişkenlerinin Etkisi / Investigation of Secondary School Students’ Self-Esteem Level: Effects of Gender, Class and Participating School Team. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 29-35.
- Türksoy, K. K., ve Özlü, K. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları ve Sportmenlik Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(3), 1304-1321.
- Uğraş, S., ve Temel, C. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlgili Ölçeği (Bediö) Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 5(4), 413-427.

- Uluişik, V. (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(3).
- Uluişik, V., Beyleroğlu, M., Suna, G. ve Yalçın, S. (2016). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Güdülenme Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Burdur İl Merkezi Örneği). *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5092-5106.
- Uslu, E., ve Özlü, K. (2022). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumları ile Beden Eğitimi Dersindeki Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 287-306.
- Uykan, E., ve Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Öz Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Ünlü, H. (2008). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlikleri ve Sınıf Yönetimi Davranışları*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Vural, Ç. F. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi (Tokat İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Amasya.
- Widyawan, D., Ma'mun, A., Rahely, B., and Hendrayana, Y. (2020). Parents of Students With Disabilities Views in Learning Physical Education in Special Needs School. *Qualitative Report*, 25(4), 924-936.
- Yağmurlu, A. (2019). Kamu Diplomasisi Bakışından Spor Diplomasisi. *Gaziantep Üniversite Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 1367-1380.
- Yaldız, A. S., ve Özbek, O. (2018). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları Primary School Students' and Their Parents' Attitudes Towards Participation in Physical Education Courses. *Kastamonu Education Journal*, 26(1).
- Yaldız, A.S. (2013). *İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana Baba Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yaman, E. (2020). *Bir Yastıkta Huzur & Aile İçi İletişim*, 2. Basım, Ankara: Eysem Yayıncılık.
- Yarasheva, D. (2024). Subjective and Sport. *Modern Science and Research*, 3(1).
- Yıldıran, İ., ve Yetim, A. (1996). Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 36-43.

- Yıldız, E., ve Çetin, Z. (2018). Sporun Psiko-Motor Gelişim ve Sosyal Gelişime Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 54-66.
- Yılmaz, A. (2012). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Yönetici, Beden Eğitimi Öğretmeni ve Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerin Tespit Edilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K., ve İlhan, E. L. (2018). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Durumları ve Öğretim Sürecinde Bu Duruma Yol Açan Nedenler: Karma Araştırma Yaklaşımı. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 2091-2103.
- Yılmaz, M. (2023). *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Aile İlişkileri ile Okul Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, M. T. (2009). *Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışları (Kendine Şefkat) ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Zimmer, C. R. (2019). *Personal And Environmental Factors That Contribute to Experiences of Stress in Physical Education For Children at Risk For Developmental Coordination Disorder*, PhD Thesis, Faculty of Kinesiology, Sport, and Recreation University of Alberta, Alberta.

EKLER

EK-1. Anket Çalışma İzni

Amasya Üni Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 30.04.2024-191463

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-27001677-44-101287906
Konu : Arzu Hançer ÖĞÜTLÜ'nün
Anket Çalışma İzni

29.04.2024

AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) Amasya Üniversitesi Rektörlüğü'nün 18.04.2024 tarihli ve E-47526769-302.08.01-189858 sayılı yazısı.
b) Valilik Makamı'nın 29/04/2024 tarihli ve E-27001677-44-101203282 sayılı Onayları.

İlgi (a) yazınız ekinde gönderilen Üniversitenizin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Arzu Hançer ÖĞÜTLÜ'ye ait araştırma izni Müdürlüğümüz Anket ve Araştırma İzin Komisyonu tarafından incelenmiş, söz konusu araştırmanın yapılmasında herhangi bir sakınca olmayacağı kanaatine varılmış, konu ile ilgili Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, uygulamanın okullarımızdaki durum hakkında bilgi sahibi olmak ve veri tabanı oluşturmak açısından anket sonucunun Müdürlüğümüze bildirilmesini arz ederim.

Hüseyin KIR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

1-İlgi (b) Valilik Makam Onay'ı (1 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Yeşilirmak Mah. Mehmet Şahin Bul. No:38 Merkez/TOKAT

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (356) 214 10 17

E-Posta: stratejigelistirme60@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Ayşe ÖRGEL

Unvan : Memur

Faks:3562141186

İnternet Adresi: www.mebb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **cd9d-f4a3-3eb7-8f67-fd1c** kodu ile teyit edilebilir.

EK-2. Etik Kurul Raporu

	AMASYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Araştırmanın Başlığı: Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin Veli Tutumlarının Öğrencilerin Derse Yönelik İlgi Düzeyine Etkisi

Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih	06.02.2024
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih	12.02.2024
Karar tarihi	12.02.2024

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad,soyad ve imzaları.

Doç.Dr. Melike BAŞ	Üye	Yabancı Diller Yüksekokulu	İMZA
Doç.Dr. Üyesi Fatih CAN	Üye	Eğitim Fakültesi	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Nihan OSMANOĞLU	Üye	Eğitim Fakültesi	İMZA
Doç. Dr. Aşlı ALTANLAR	Üye	Mimarlık Fakültesi	İMZA
Doç. Dr. Önder ERYILMAZ	Üye	Eğitim Fakültesi	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ŞAHİN	Üye	Sabuncuoğlu Şerefeddin SHMYO	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Yıldız	Üye	Eğitim Fakültesi	İMZA

KYT-FRM-126/00

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Arzu HANÇER ÖĞÜTLÜ

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, 2018-2022, Amasya.

Yüksek Lisans Öğrenimi: Amasya Üniversite. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2023-2025, Amasya.

BİLİMSEL FAALİYETLERİ

Bildiri:

Öğütlü H., A. ve Sabah, S. (2024, January). Teacher Perspectives On Physical Education And Sports Classes In Imam Hatip Schools. IX-International European Conference On Interdisciplinary Scientific Research, Valencia, Spain.

Öğütlü H., A. ve Sabah, S. (2024, October). Sağlık Personellerinin Sportif Aktiviteye Katılımlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. European Conferences 6th International Conference On Social Sciences, Belgrade

ORCID ID: 0009 0004 0396 8292